

Vlaams
Parlement

vergadering **C214**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 25 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het hoogbegaafdenbeleid en de eerste secundaire school voor hoogbegaafden – 2479 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de ondersteuning van hoogbegaafde leerlingen en heel makkelijk lerenden – 2503 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van inhaalexamen voor studenten die ziek worden na een coronavaccinatie – 2509 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het profiel van hbo5-verpleegkundigen – 2524 (2020-2021)	13
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het MaxiPAC-project in het hoger onderwijs – 2527 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de berekening van de basisomkadering voor het volgende schooljaar in het basisonderwijs – 2537 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het viersporenmodel van de onderwijsinspectie in de strijd tegen planlast – 2553 (2020-2021)	23
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bezorgdheid over de visienota Digisprong bij scholen die al een ICT-beleid hebben – 2576 (2020-2021)	27
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het betrekken van scholen in de lokale integrale veiligheidscellen om radicalisering te voorkomen – 2578 (2020-2021)	32
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over structurele middelen voor de psychologische ondersteuning van studenten – 2591 (2020-2021)	36

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over kwetsbare leerlingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs
– 2600 (2020-2021)

41

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de maatregelen die de minister zal nemen om de schoolachterstand weg te werken
– 2498 (2020-2021)

48

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het hoogbegaafdenbeleid en de eerste secundaire school voor hoogbegaafden
– 2479 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de ondersteuning van hoogbegaafde leerlingen en heel makkelijk lerenden
– 2503 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ongeveer 2 à 3 procent van de Vlamingen is hoogbegaafd. Veel informatie en expertise over de omgang met hoogbegaafde leerlingen is in de praktijk eigenlijk nog veel te weinig bekend. Daarom diende ik, samen met de collega's van CD&V en Open Vld op 29 april 2019 een resolutie in, die unaniem werd goedgekeurd, om de problematiek onder de aandacht te brengen. In het Vlaamse regeerakkoord van enkele maanden later werd de omgang met hoogbegaafden ook op de agenda gezet, waarvoor dank.

Voor het eerst worden er specifieke middelen vrijgemaakt om aan een hoogbegaafdenbeleid te bouwen. U gaf daartoe een ondersteuningsimpuls van een half miljoen euro. Met die centen krijgen een expertisecentrum, vier scholen uit het secundair onderwijs en negen scholen uit het basisonderwijs de opdracht om het hoogbegaafdenbeleid verder vorm te geven. Ook in het nieuwe decreet over de leersteun zal hoogbegaafdheid een plaats krijgen.

Op maandag 15 maart berichtten De Morgen en Het Laatste Nieuws (HLN) dat de eerste middelbare hoogbegaafdenschool start in het schooljaar 2021-2022. Daaruit blijkt nog maar eens hoe hoog de nood is om in te zetten op een leeromgeving waar elke leerling, dus ook de hoogbegaafde, zich goed voelt en zijn ontwikkelingskansen maximaal kan ontplooiën.

Ik heb daarover de volgende vragen, minister. Welke maatregelen wilt u nemen om hoogbegaafde jongeren aan boord te houden in het gewone onderwijs? Is het een gewenste evolutie dat er scholen ontstaan specifiek voor die doelgroep? Op welke termijn zal het hoogbegaafdenbeleid verdere uitwerking krijgen, zowel in het kader van het decreet over de leersteun als in het kader van de kennisopbouw van het expertisecentrum en de dertien begeleidingsprojecten?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, in het regeerakkoord schenken we de nodige aandacht aan de hoogbegaafden en de zeer gemakkelijk lerenden. Ik citeer: "Leerkrachten leren deze kinderen zo vroeg mogelijk herkennen en signaleren. Ook voor deze leerlingen moeten leraren een beroep kunnen doen op ondersteuning en moeten deze leerlingen gebruik kunnen maken van hulpmiddelen om het lesaanbod op hun specifieke behoeften te kunnen afstemmen. Hiertoe passen we de regelgeving aan." Eind vorig jaar zijn, zoals collega Krekels al aangaf, een aantal projecten van start gegaan in scholen die inzetten op de begeleiding van deze doelgroep. Ze krijgen extra ondersteuning van een expertisecentrum en de kans om goede praktijken met elkaar te delen.

Maar eigenlijk zijn heel veel scholen zoekend naar hoe ze hoogbegaafde kinderen of snel lerende kinderen met hun mogelijkheden, talenten en beperkingen op de

beste manier kunnen ondersteunen. Ook voor die leerlingen moet een zorgcontinuüm kunnen worden uitgebouwd, zodat ook scholen op dat vlak aan inclusief onderwijs kunnen werken.

Er zijn niet per se meer hoogbegaafde leerlingen dan pakweg tien jaar geleden, maar ze worden nu wel sneller ontdekt, zo stelt professor Kieboom van de Universiteit Hasselt (UHasselt). De professor stelt ook dat het hoog tijd werd om de nodige ondersteuning te voorzien voor hoogbegaafde leerlingen en zeer gemakkelijk lerenden. Ze verwijst naar haar eigen ervaringen met ouders die zeggen al heel lang op zoek te zijn naar de passende begeleiding voor hun hoogbegaafde kind.

Zonder alle details te kennen, horen we nu via de media dat een school uit Houthalen volgend schooljaar zou starten met een A+-klas van zestien twaalfjarigen in het eerste jaar secundair onderwijs. Hoogbegaafde leerlingen worden er gegroepeerd en in een aparte klas gestoken. Ik heb in dat kader de volgende vragen, minister. Welke maatregelen treft u, behalve de projectoproep, nog om leerkrachten te ondersteunen in het begeleiden van hoogbegaafden of zeer snel lerenden? Hoe zult u scholen ondersteunen om in het zorgcontinuüm ook de nodige aandacht te hebben voor hoogbegaafde leerlingen? Hoe zult u ook voor deze doelgroep de nodige ondersteuning garanderen in het nieuwe Leersteundecreet waar we op wachten? Hoe kijkt u naar het initiatief in Houthalen, onder meer in het kader van het respecteren van het inschrijvingsrecht?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Eerst wil ik meegeven dat er vandaag al een uitgebreid decretaal kader bestaat, dat scholen de ruimte geeft om in te spelen op de noden van cognitief sterke leerlingen.

Elke school moet een beleid inzake leerlingenbegeleiding uitwerken, toepassen en evalueren, ook voor leerlingen die hoogbegaafd zijn. We verwachten dat scholen een sterk zorgbeleid uitwerken volgens de principes van het zorgcontinuüm: inzetten op brede basiszorg voor alle leerlingen en voorzien in extra ondersteuning voor die leerlingen voor wie die brede basiszorg niet volstaat en die specifieke noden hebben die moeten worden beantwoord.

Dat kan onder de vorm van redelijke aanpassingen, waaronder compenseren, remediëren, differentiëren en dispensereren. Dispenserende maatregelen zijn maatregelen waarbij de school doelen toevoegt aan het curriculum of de leerling vrijstelt van bepaalde doelen, met de bedoeling om bijvoorbeeld hoogbegaafde leerlingen extra uit te dagen via een verkorte instructie of via het verdiepen of verbreden van de leerstof.

Scholen zijn ook vrij om organisatorische maatregelen te treffen om zeer makkelijk lerende of hoogbegaafde leerlingen meer uit te dagen: via binnenklasdifferentiatie, maar ook via klasoverschrijdende projecten of een klasoverschrijdend lesaanbod. Zaken als 'peer tutoring', zelfstandige studie, bijkomend aanbod ter verrijking, bepaalde leerstof of vakken versneld aanbieden, het aanbod van een extra vak: het zijn allemaal mogelijkheden om de leerlingen extra uit te dagen.

In het secundair onderwijs is de mogelijkheid van flexibele trajecten voor hoogbegaafde leerlingen in de regelgeving ingeschreven. Daardoor zijn er mogelijkheden om een leerling gedurende een deel of het geheel van het schooljaar vrij te stellen van het volgen van bepaalde programmaonderdelen van om het even welk structuuronderdeel. Daarvoor is wel handelingsgerichte diagnostiek van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) vereist en een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad. De vrijgekomen uren worden besteed aan een door de betrokken klassenraad samengesteld vervangend en evenwaardig individueel lesprogramma dat de finaliteit van het structuuronderdeel niet aantast. Dat kan

zijn: een zelfgekozen project, lessen volgen aan een centrum voor volwassenen-onderwijs (CVO) of hoger onderwijs, al vakken volgen van een hoger leerjaar om zich voor te bereiden op examens bij de examencommissie. Dat zijn allemaal bestaande mogelijkheden.

Scholen kunnen zich, met de steun van het CLB, inspireren op het handelingsgericht diagnostisch protocol, dat gaat over cognitief sterk functioneren. De CLB-sector heeft dat samen met de onderwijsverstrekkers ontwikkeld. Dat biedt aanknopingspunten voor beleid en praktijk in de verschillende fasen van het zorgcontinuüm.

Wat betreft die specifieke school en het initiatief dat daar werd genomen: in het project met de voorbeeldscholen dat we begin dit schooljaar zijn gestart, was een van de belangrijke criteria dat het beleid ten aanzien van cognitief sterke leerlingen ingebed is in het bredere beleid op leerlingenbegeleiding. Scholen moeten, als ze gefinancierd of gesubsidieerd willen worden, de geldende regelgeving over het inschrijvingsrecht respecteren. Dat wil zeggen dat een schoolbestuur enkel leerlingen kan weigeren op basis van capaciteit als de desbetreffende capaciteit vóór de start van de inschrijvingen is vastgelegd. De school moet dus vooraf haar capaciteit vastleggen en moet de leerlingen tijdens de vrije inschrijvingsperiode inschrijven op basis van chronologie. Als er leerlingen geweigerd worden, en hun ouders hiermee niet akkoord gaan, kunnen ze klacht indienen bij de Commissie inzake Leerlingenrechten. Je kunt dus als school klemtonen leggen. Je kunt een specifiek beleid voeren, bijvoorbeeld in casu voor hoogbegaafden. Maar je kunt niet zeggen: 'Gij wel, jij niet, jij wel, jij niet.' Dat is het beginsel van het Inschrijvingsdecreet.

De bedoeling van het project met de voorbeeldscholen is om in het tweede projectjaar, volgend schooljaar 2021-2022, in te zetten op de ervaringen rond wetenschappelijk onderbouwd beleid en rond de praktijk ten aanzien van andere scholen, via ondersteuning en coaching, en met begeleiding door het expertisecentrum. Tegelijkertijd zullen vanuit het project aanbevelingen komen die we in het beleid kunnen gebruiken om waar nodig de regelgeving bij te sturen. Die maatregelen zouden ten vroegste ingaan in het schooljaar 2022-2023.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden.

Ik heb het over hoogbegaafdheid, maar uiteraard sluit dat woord zowel de zeer makkelijk lerenden als de hoogbegaafden en de uitermate hoogbegaafden in. Daarbij wil ik wel stellen dat ik mij heel bewust ben van het feit dat die drie grotere groepen een heel specifieke aandacht nodig hebben.

Minister, u bent toch wel de eerste minister die heel duidelijk wilt toewerken naar dat hoogbegaafdenbeleid. U wijst terecht op een aantal zaken. U spreekt over de mogelijkheid van een uitgebreid decretaal handelen. Over het beleid van leerlingenbegeleiding dat de scholen moeten hebben. Over het inzetten op de brede basiszorg. De flexibele trajecten voor hoogbegaafde leerlingen zijn al mogelijk in het secundair onderwijs, met als voorwaarde de handelingsgerichte diagnostiek van het CLB en dan de beslissing van de toelatingsklassenraad. Dat klopt allemaal. Maar het was natuurlijk toch wel nodig om een nieuw duidelijk beleid op te starten. En in de vorige legislatuur was het nodig om die resolutie te schrijven. Waarom? Omwille van de kennis rond hoogbegaafdheid. Het kan inderdaad dat de flexibele trajecten mogelijk zijn, maar wordt daar wel maximaal gebruik van gemaakt als er zo weinig kennis is rond hoogbegaafdheid? Het antwoord is helaas neen. Men aarzelt in de scholen, men stelt uit, men ziet vaak niet de val van het onderpresteren. Men doet uiteindelijk niets of men wacht veel te lang. De leerling blijft in de kou staan.

U zoekt daarop, samen met ons, antwoorden, onder meer met uw oproep naar de voorbeeldscholen en het expertisecentrum. Dat is aan het rollen, ik weet het. Misschien kunt u daar toch al iets meer over vertellen? We zitten er allemaal een beetje op te wachten. Hoe gaan we de werking, de kennis, de expertise verankeren in een Vlaanderenbreed sterk hoogbegaafdenbeleid?

Zal dat met of zonder extra middelen zijn? Dat is misschien een wat gevaarlijke vraag. Ik laat dat nog even in het midden, aangezien corona al heel veel extra middelen vraagt. Maar als we daar echt een hoogbegaafdenbeleid aan willen koppelen, mogen we er niet ongevoelig voor zijn dat dat misschien toch ook wel wat nodig zal hebben. Net zoals dat half miljoen euro dat nu ook al is vrijgemaakt om iets extra te kunnen doen. Zal er dan voldoende verankering mogelijk zijn om dat, na het vergaren van alle kennis en expertise, in te zetten in de eerstelijnszorg, dus in de scholen zelf, maar ook in de tweede lijn, namelijk de lerarenopleidingen en de nascholingen?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik onderschrijf wat mevrouw Krekels aangeeft, dat we moeten nadenken over het inclusief onderwijs en dan starten van de mooie lijn van het zorgcontinuüm, waarbij we op maat van elk kind de noden van elk kind erkennen.

Ik geef een kleine anekdote uit het leven zoals het is. Toevallig had ik daarnet nog een directeur van het gewoon onderwijs aan de lijn. Hij vertelde mij een verhaal over zijn dagelijkse dag. Hij gaf aan dat leerkrachten er heel vaak niet meer toe komen om net die kinderen die wat extra uitdagingen nodig hebben uit te dagen, omdat er zoveel op hen afkomt. Maar ook omdat, zoals mevrouw Krekels aangaf, de kennis er niet altijd is om de zeer gemakkelijk lerenden, de hoogbegaafden, en dan zeker de kinderen die uitermate hoogbegaafd zijn, te herkennen. Men heeft daarover niet altijd veel kennis.

Zonder mensen met de vinger te moeten wijzen, ik denk net dat we moeten versterken. Ik geloof heel sterk in dat zorgcontinuüm, dat we vanuit fase nul en één ook al proberen om oplossingen te bieden op maat van elk kind. En er is al heel veel mogelijk. U gaf een hele opsomming van mogelijkheden, het dispensereren bijvoorbeeld, maar ik merk toch dat een aantal leerkrachten dat toch nog helemaal niet echt in de vingers hebben. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat die zaken duidelijker worden, dat men daar meer kennis van kan krijgen? Ook wat betreft het project dat u op poten zet: hoe kunnen we dat misschien versneld in de scholen bekendmaken?

Corona heeft ons heel veel geleerd. Corona heeft ons geleerd dat sommige leerlingen ook genieten van het onderwijs thuis, omdat ze op eigen tempo de lessen kunnen volgen, zelf ook een aantal extra uitdagingen opzoeken. Ik ben benieuwd naar wat we daaruit leren, maar ik ben ook heel benieuwd naar wat we kunnen leren uit de projecten die nu lopen. Zoals mevrouw Krekels ook zei: misschien met wat meer goesting en wat sneller werken.

Wat me vooral interesseert of waar ik u zeker in volg, is dat we als scholen enkel leerlingen kunnen weigeren op basis van capaciteit, dus niet op basis van de mogelijke selectie van hoogbegaafdheid. Minister, zult u die scholen daar zeker ook op aanspreken, dat ze dit dan ook op die manier moeten doen?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Dank u wel, collega's, voor de interessante vraag.

Ik heb altijd een beetje een dubbel gevoel. Aan de ene kant is het natuurlijk goed dat er tegemoetgekomen wordt aan de bestaande nood van de doelgroep en dat er een eerste eigen school voor de hoogbegaafden wordt opgericht. Aan de andere kant geeft dat ook aan dat die leerlingen zich niet goed voelen in ons 'normaal' onderwijs. Dat is natuurlijk een jammerlijke zaak.

Ik kijk ook uit, zoals de twee vraagstellers, naar de resultaten van de proefprojecten en uiteraard ben ik ook heel benieuwd naar het nieuwe Leersteundecreet. Ik vrees soms dat onze gewone hoogbegaafden, dus niet de superhoogbegaafden, een beetje fungeren als een kanarie in de koolmijn voor het welbevinden in onze gewone scholen. Daarom is die eigen school dus een beetje onrustwekkend.

Ik wil mevrouw Krekels groot gelijk geven: alles begint met kennis en in de leerlingenopleiding moet die hoogbegaafdheid meer aan bod komen, zodat de leerlingen ook beter begeleid kunnen worden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, collega's en voorzitter, voor de vraag.

Ik had dit weekend nog het geluk om de hele zaterdagochtend een webinar te volgen, waarin onder andere Exentra en dus mevrouw Kieboom aan bod kwamen. Het was zeer interessant om te horen. Ik treed collega's Krekels en Vandromme erin bij dat we onze leerkrachten vooral bewust moeten maken van de mogelijkheden van hoogbegaafde kinderen en ook van de gevaren van het niet-erkennen van hoogbegaafdheid. Dat bracht mevrouw Kieboom absoluut onder de aandacht bracht.

Een van de zaken was dat excelleren in scholen niet meer als aanmoedigend werd beschouwd: de prijs van de beste leerling voor wiskunde wordt niet meer gegeven vanwege de kritiek dat al de andere kindjes dan niet die prijs halen. De norm is niet het excelleren, maar het nivelleren. Zij vond dat een heel raar iets. Waarom kan een kind niet uitblinken in wat het doet en waarom mag dit niet benoemd worden? Alle kinderen blinken op die manier wel ergens in uit. Zij vond het jammer dat dat in een verdomhoekje gezet werd, want aan die kinderen werd op die manier gezegd dat ze niet normaal waren. Dat werd bevestigd in het zelfbeeld van die kinderen. Ik vind het inderdaad een interessante optie om dat toch nog eens te bekijken. Ik denk dat we vanuit de nivelleringsgedachte niet meewarig moeten doen over Kangoeroewedstrijden die in veel scholen gebeuren, maar eigenlijk motiverend moeten zijn voor scholen die zeggen: 'Daag die kinderen maar eens uit.'

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Aan het project van de voorbeeldscholen dat we nu hebben georganiseerd nemen negen basisscholen en vier secundaire scholen deel. Daarnaast hebben we ook een expertisecentrum ter begeleiding, om het beleid en de praktijk in die voorbeeldscholen in beeld te brengen. Ik wil dat gebruiken als een aanleiding, niet alleen om nieuwe voorstellen te doen, maar ook om te wijzen op het bestaande. Als je ziet welke mogelijkheden er vandaag zijn, waar misschien te weinig gebruik van wordt gemaakt, is dat een aanleiding om het bestaande instrumentarium voor het voetlicht te plaatsen en ook de boodschap mee te geven dat het een goede zaak is om te gaan prikkelen, om uit te dagen en om te excelleren en dus te proberen om zo veel mogelijk scholieren daarin mee te krijgen, maar ook de leerkrachten nog eens goed duidelijk te maken welke mogelijkheden er vandaag zijn, mogelijk aangevuld met de goede praktijken die ons zullen worden aangediend door die voorbeeldscholen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw bijkomende antwoorden.

Ik hoor ook dankzij collega's die durven dispensereren, dat er bij leerkrachten vaak nog een aarzeling is omdat men leerstof moet laten wegvallen en men heeft daar vaak toch nog wat twijfel over. Wat betreft de setting van de hoogbegaafde leerlingen in het huidige onderwijs, begrijp ik heel goed het dubbele gevoel dat er is over die aparte hoogbegaafde scholen of klassen, maar we moeten gewoon realistisch zijn dat dat gewoon een noodzakelijk antwoord is op de noden van vandaag omdat er ergens toch tekortkomingen zijn. Als we dat willen vermijden, moeten naast de bestaande zaken – die u, minister, terecht hebt aangewezen – toch een aantal andere decretale mogelijkheden worden gecreëerd of misschien bij al die bestaande zaken heel gedetailleerd worden uitgewerkt hoe je die kunt gebruiken in het beleid van de school voor de hoogbegaafde leerlingen, voor zowel heel gemakkelijk lerenden als hoogbegaafden als uitermate hoogbegaafden. Misschien moeten we leerkrachten helpen om die informatie te filteren zodat ze durven om wat flexibeler te werken in het secundair onderwijs, maar evengoed in de lagere school is het mogelijk dat men durft te dispensereren, dat men de bestaande zaken durft uitvoeren. We kunnen ze misschien apart opsommen of wat dan ook. Via het project protocollering diagnostiek (Prodia) is er een protocol voor die cognitief sterke leerlingen dat het CLB heeft uitgeschreven, maar blijkbaar is dat niet voldoende of biedt dat niet genoeg zekerheid. Ik denk dat we in die zin toch al wat werk kunnen verzetten. Het kost ook niets om verschillende initiatieven te vertalen naar die praktische invulling op de werkvloer. Dat is heel belangrijk. Misschien kunnen we daar een 'quick win' mee behalen en kan die in het lopende project heel duidelijk meegenomen worden.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, elk talent telt. Ik denk dat we daar over alle partijgrenzen heen van overtuigd zijn. Uit eigen ervaring kan ik een voorbeeld geven van iemand die een jaartje heeft overgeslagen en die dan nog extra uitgedaagd moet worden en waar de leerkracht in het basisonderwijs er excellent in slaagt om van elk kind het talent in de picture te zetten en bij de ene leerling is dat inderdaad wiskunde, wereldoriëntatie (WO) en de vele weetjes. Die mag dan iedere dag de klas toespreken met het weetje van de dag dat hij in de krant las. Leerkrachten gaan heel creatief om met de talenten van hun leerlingen. Dat wou ik toch nog even in de picture zetten. Bovendien las ik gisteren in de krant dat een lokale school hier, een vrij technisch instituut (vti), heel trots was omdat er twee leerlingen van hun school naar de wiskundeolympiade worden gestuurd. Ik denk dat scholen echt wel fier zijn op de talenten die er zijn in een klas en in de school.

Wat ik nog wil aanvullen, minister, is dat scholen en leerkrachten ervan overtuigd mogen worden dat ze de bestaande autonomie en de ruimte die ze kunnen gebruiken, mogen gebruiken. Mij interesseert het heel sterk waarom leerkrachten dat niet doen. Waarom benutten ze die autonomie niet? Is het vanwege de draagkracht? Is het vanwege de veelheid van dingen die we van hen verwachten? Heeft het te maken met durf? Dat is iets wat we heel sterk moeten onderzoeken. Ik hoop in elk geval dat dat ook ruimte krijgt in het nieuwe leersteundecreet en dat we kunnen zien hoe we leerkrachten effectief gaan ondersteunen in het inclusief onderwijs en in het aanbieden van onderwijs dat rekening houdt met elk talent van elk kind.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van inhaalexamens voor studenten die ziek worden na een coronavaccinatie – 2509 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, nog voordat de examens begonnen zijn, zijn de studenten al een beetje gevat door de nodige examenstress. De algemene uitrol van de vaccinaties komt dichterbij, en het wordt duidelijk dat studenten hun tweede prik misschien wel midden in de tweede examenperiode zullen krijgen. En daar zijn ze al mee bezig.

Het is uiteraard goed dat studenten zo snel mogelijk aan de beurt komen – wat ons allemaal betreft: liever morgen dan overmorgen. Maar we weten natuurlijk niet wanneer elke student wordt opgeroepen. De Taskforce Vaccinatie, die belast is met de vaccinatiestrategie, heeft al aangegeven dat het vervroegen van de vaccinaties voor de studerende jeugd vanwege die examens er niet zomaar in zit. Dat is ook normaal. Ik denk dat we dat wel begrijpen. Er zijn immers heel veel mensen die een bepaalde drukke periode hebben, bijvoorbeeld op het werk. Het is moeilijk om daar allemaal rekening mee te houden.

Er is gelukkig ook enige flexibiliteit bij de vaccinaties. Na een uitnodiging kan de student zijn of haar vaccin binnen de dertig dagen inplannen. Dan kun je wel wat schuiven. Maar we moeten er rekening mee houden dat er studenten zijn die tijdens de examenperiode zullen worden gevaccineerd.

Het is ondertussen ook algemeen geweten, zonder dat we dat moeten overdrijven, dat je na zo'n vaccinatie een of twee dagen ziek kunt zijn of je wat minder goed kunt voelen. Dat betekent dat studenten zich misschien minder goed zullen voelen tijdens de examenperiode. En misschien zullen ze er daardoor voor kiezen om zich niet te laten vaccineren. Dat moeten we uiteraard te allen tijde vermijden. Ziekte mag eigenlijk geen reden zijn, ook strikt juridisch, om een examenkans te ontnemen. Toch zien we in de meeste onderwijs- en examenreglementen dat er binnen universiteiten en hogescholen toch een bepaalde appreciatiemarge is om inhaalexamens te organiseren in geval van ziekte. Het komt dan de examinerator, de voorzitter van de examencommissie of iemand anders toe om te bepalen of een student een alternatieve datum krijgt. Bij de ene hogeronderwijsinstelling is die appreciatiemarge al wat groter dan bij de andere. Die appreciatiemarge kan zinvol zijn, maar in coronatijden is dat toch iets anders. Het niet voorzien van een inhaalexamen kan studenten er immers toe aanzetten om geen vaccin te laten zetten.

Minister, hoe bekijkt u die problematiek? Hebt u daarover al contact gehad met de studenten? Ziet u daar oplossingen voor? Zult u in overleg gaan met de universiteiten en hogescholen, zodat geen enkele student een examenkans wordt ontnomen, omdat hij of zij ervoor heeft gekozen om zich te laten vaccineren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Laat mij eerst zeggen, bij wijze van overweging: laat ons hopen dat het vaccinatiebeleid aan snelheid kan winnen en dat onze studenten zo snel mogelijk aan bod kunnen komen. Dat kan er inderdaad voor zorgen dat er een vaccinatie met eventuele bijwerkingen – maar ik denk dat dat ook uitermate beperkt is – kan plaatsvinden tijdens een evaluatieperiode. Maar je kunt inderdaad

ook perfect herboeken. Je kunt ter zake zelf keuzes maken met betrekking tot de inplanning van de vaccinatie.

Dat maakt dat het vermoedelijk toch veeleer uitzonderlijk zal zijn dat vaccinatie, met bijwerkingen, samenvalt met een evaluatiemoment. Ik weet dat alle hoger-onderwijsinstellingen via hun onderwijs- en examenreglement modaliteiten voorzien om om te gaan met ziektesituaties. En dat is dan in dezen van toepassing. Dan zullen de algemene regels gelden die gelden bij ziekte. Ik vertrouw erop dat de hogeronderwijsinstellingen daar op de gepaste wijze mee zullen omgaan en ervoor zullen zorgen dat studenten geen examenkansen zullen worden ontzegd. Ik denk dat ze daar in het verleden altijd een goede praktijk rond gehanteerd hebben. Wat de oorsprong van de ziekte is, is eigenlijk secundair. Als er ziekte is, is er in het examenreglement altijd een bepaling opgenomen om net aan zulke ziektesituaties te kunnen beantwoorden.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, het is toch iets dat leeft. Want het is niet altijd zo dat je automatisch een nieuwe examenkans krijgt als je ziek bent. Dat is niet in die onderwijs- en examenregelingen (OER's) gebeiteld. Dat is zo om praktische redenen, want soms kun je geen inhaalexamen organiseren. Het is echt iets dat leeft, zeker bij de studenten en bij de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS). Het lijkt mij belangrijk om hen daar even over aan te spreken, minstens over gerust te stellen. Een signaal kan voldoende zijn.

Dat is één aspect, minister. Daarnaast is het belangrijk om hen te laten deelnemen aan die examens en zich daar goed op te laten voorbereiden. De beslissing van het Overlegcomité gisteren over het niet mogelijk zijn van contactonderwijs volgende week, is een stap achteruit. We hebben daar al veel zaken over gehoord, gisterenavond, vannacht, vanmorgen. Maar wat ik nog niet hoorde over de voorbereiding van de examens, minister, is hoe het zit met de studieruimtes die lokale besturen kunnen organiseren. Op de hogescholen en universiteiten zullen die er mogen zijn. Op 1 december 2020 hebt u, samen met ministers Somers en Dalle, een omzendbrief gestuurd naar de lokale besturen, waarbij de mogelijkheid werd gecreëerd om die studieruimtes, die stille plekken te organiseren. Nu de paasvakantie aanbreekt, een belangrijke periode voor die studenten om zich voor te bereiden op de examens – het is het eerste deel van hun blokperiode – zou het goed zijn om ook daar duidelijkheid over te hebben. Kan dat nog steeds? Zijn er nieuwe voorwaarden? Of blijft die omzendbrief behouden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u.

Collega's, ik heb hierover studenten gehoord. Op de brieven vanuit het agentschap Zorg en Gezondheid staat heel duidelijk dat je een ander vaccinatiemoment kunt inplannen. Ik denk dat we studenten vooral moeten aanraden om dan een ander moment in te plannen. Ten eerste, omdat de meesten zullen worden gevaccineerd daar waar ze wonen. En als ze dan op kot zijn, zouden ze zich moeten verplaatsen. Alleen al op dat vlak, zou ik mijn examen vrijwaren en mijn vaccinatie misschien met een week uitstellen, één, vanwege de tijd die je nodig hebt om ernaar toe te gaan, en twee, omdat je potentieel inderdaad wat zieker zou kunnen zijn. Ten tweede, zoals de minister aangeeft: ziek is ziek. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen ziek door vaccinatie of ziek door mononucleosis.

Ik heb ook gezien dat de studenten gisteren de nieuwe maatregelen hebben gevierd in de verschillende studentensteden. Blijkbaar valt het al bij al wel mee. Nee, alle gekheid op een stokje. Het is gewoon niet fijn en niet goed dat de fysieke lessen niet kunnen doorgaan. Van die kotbubbel is er ook al geen sprake meer,

want het gaat nu naar vier. Ik ben heel benieuwd wat er in het ministerieel besluit over de kotbubbel zal staan. Als je met zes op kot zit, welke twee gaan er dan naar huis, in de filosofie van de samenscholing? Dat zal dan via een of andere stemming gebeuren.

Ik betreur dat. Ik betreur het ten zeerste dat we daar echt niets in vooruitgaan. Maar wat de examens betreft, collega's, lijkt het mij wel duidelijk wat de minister heeft geantwoord. Collega Warnez, ik denk dat we de studenten moeten aanraden om hun vaccinatie opnieuw in te plannen, mocht die toevallig in de examens vallen. Maar 'fingers crossed' dat we dan al de 18-, 19-, 20-, 21-jarigen zouden vaccineren. Als ik het zo hoor, weet ik niet of we er dan al zullen zijn.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er werd een concrete vraag gesteld over de studieplekken. Nog maar gisteren heb ik met de hogescholen en universiteiten afgesproken dat we de mogelijkheid tot het organiseren van die studieplekken behouden.

Twee, het is misschien nog wat vroeg, maar we zullen er met minister Somers voor zorgen dat er opnieuw een initiatief kan worden genomen door de lokale besturen om daarin te voorzien. We zullen het hernemen van de omzendbrief zeker bekijken. Ik wil niet voor mijn beurt spreken, maar ik denk dat minister Somers dat ook wel genegen zal zijn.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Voor de duidelijkheid: VVS had toch wat zorgen over die vaccinaties. We moeten die zorg dus opnemen. Als we vanuit de instellingen en vanuit de minister van Onderwijs het signaal kunnen geven 'ziek is ziek' en dat dat automatisch betekent, wat juridisch zo niet is, dat het recht op een nieuw examen daar is, dan ben ik daar alvast heel tevreden mee.

Bedankt, minister, om het samen met de ministers Somers en Dalle op te nemen voor het opnieuw voorzien van lokale stille studieplekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het profiel van hbo5-verpleegkundigen – 2524 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, het is de week van de verpleegkundigen en de vroedvrouwen. Ik wil dan ook starten met een welgemeende dankjewel voor het werk van elke dag dat zij presteren, maar zeker ook voor wat er in het voorbije jaar werd gepresteerd. Het is duidelijk dat we in de zorg alle handen nodig hebben. Dat is ook de aanleiding van mijn vraag om uitleg.

Wie als verpleegkundige aan de slag wil, heeft twee opties. Hij of zij kan een bacheloropleiding volgen van vier jaar, georganiseerd door een hogeschool, of de student kan een hbo5-opleiding volgen van drie jaar, georganiseerd door scholen voor secundair onderwijs. Beide opleidingen leiden tot het diploma van verpleegkundige, dat toegang geeft tot de uitoefening van de verpleegkunde.

Ten gevolge van een Europese richtlijn, die handelt over de beroepskwalificaties voor verpleegkundigen en die in Belgische wetgeving werd omgezet, voldoen de verpleegkundigen met een hbo5-diploma niet meer aan alle nodige basiscompetenties. In de praktijk heeft dat natuurlijk verstrekkende gevolgen. We weten allemaal hoe groot de nood aan verpleegkundigen is in heel de zorgsector.

Een mogelijke oplossing zou kunnen zijn dat er twee aparte maar complementaire beroepsprofielen voor verpleegkundigen kunnen blijven bestaan, zodat we zoveel mogelijk talent en kwaliteit kunnen behouden in het verpleegkundig beroep. Belangrijk daarbij is trouwens dat hbo5-opleidingen heel dicht bij huis of bij de werkplaats aangeboden worden.

In het Vlaams regeerakkoord is er ook aandacht besteed aan deze problematiek. Ik citeer: "We behouden de leerladder in de zorg zoals die nu bestaat, met een volwaardig eigen profiel en takenpakket voor de HBO5-verpleegkunde opgemaakt met vertegenwoordigers van HBO5-verpleegkundigen en de sector. We ijveren ervoor dat dit eigen profiel verankerd wordt in de federale wet op de gezondheidsberoepen en geven dit eigen profiel vorm in een gemengde commissie Vlaams (onderwijs/welzijn) en federaal (volksgezondheid)."

Anderzijds is er nood aan bijscholing van de verpleegkundigen met een hbo5-diploma. Dat kwam heel duidelijk naar boven tijdens deze coronacrisis en de collega's uit de coronacommissie over ouderenzorg namen deze nood ook op in hun aanbevelingen.

Minister, welke maatregelen zult u nemen om zoveel mogelijk verpleegkundig talent zowel bij hbo5 als in bacheloropleidingen te behouden en optimaal te benutten? En hoe zult u stimuleren dat deze opleidingen voldoende geografisch gespreid worden?

Ging u eerder al in gesprek met uw collega's in de vernoemde gemengde commissie uit het regeerakkoord? Zo ja, wat is de stand van zaken van deze besprekingen?

Welke stimulansen werkt u uit om bijscholingen van verpleegkundigen met een hbo5-diploma te stimuleren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik kan u geruststellen: de uitbouw van de leerladder voor zorg krijgt al heel veel aandacht op dit kabinet, in samenwerking met het onderwijsveld.

Op dit ogenblik zijn we op verschillende vlakken en met vele betrokkenen bezig om twee volwaardige verpleegkundige profielen uit te werken, die verschillend van elkaar maar toch complementair zijn. Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat we een mooie leerladder voor de zorg kunnen maken en dat iedereen die wenst te werken in de zorgsector, een opleiding kan vinden die aansluit bij zijn of haar interesses en competenties. De verschillende ideeën en voorstellen die er nu al zijn, worden samengelegd. Zo hebben de hbo5-scholen hun visie op dit profiel al bekendgemaakt. De Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft ook een 'position paper' gepubliceerd over de toekomstige leerladder in de zorg. Zorgnet Icuuro heeft een standpunt ingenomen over de toekomst van de hbo5-opleiding. We proberen dat allemaal te bundelen.

Er zijn ook adviezen van de Federale Raad voor Verpleegkunde en de Algemene Unie van Verpleegkundigen. Er is dus heel veel voorbereidend werk verricht. Op basis van al die elementen wil ik, samen met collega Beke, een eigenstandig profiel opmaken en dat laten opnemen in de federale wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen. Samen met de andere gemeenschappen – we zitten

aan tafel met het hele veld, met de federale overheid en met de andere gemeenschappen – hebben we op het federale niveau de eerste constructieve gesprekken gehad. We hopen dat dat tot een positief resultaat zal leiden, waardoor de twee opleidingen zich zullen kunnen ontplooiën, elk met hun eigenheid en specificiteit en met duidelijkheid voor het werkveld en de studenten.

Wat betreft de geografische spreiding: de hbo5-opleiding wordt door 20 scholen aangeboden in 26 steden en gemeenten, de bacheloropleiding door 14 hogescholen in 14 steden of gemeenten. Beide zorgen vandaag voor een goede geografische spreiding in Vlaanderen. Laat ons ook niet vergeten dat we inzetten op samenwerking via samenwerkingsverbanden.

Ook inzake bijscholing kan ik u geruststellen: er zijn veel initiatieven voor de bijscholing van verpleegkundigen, ook hogescholen hebben daarvoor een aanbod uitgewerkt. Er is ook een ruim aanbod vanuit de beroepsverenigingen en er is ook heel veel 'on the floor'-training voorzien in zorginstellingen. Ik nodig verpleegkundigen en hun werkgevers dus zeker uit om hier gebruik van te maken en ik benadruk de rol van de werkgevers om dat aantrekkelijk te maken, om daarin echt een stimulerende rol te kunnen spelen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister. We hebben hier al een paar keer de leerladderopstap vanuit het beroepssecundair onderwijs (bso) en het technisch secundair onderwijs (tso) naar de zorgsector aangehaald. De ervaringen vanuit ons verleden kwamen hier al aan bod. Een aantal collega's gaven ook les aan die doelgroep en zij kunnen aangeven dat het heel belangrijk is dat we aandacht hebben voor de leerlingen die kunnen groeien en op de ladder kunnen stappen.

We weten ondertussen dat 45 procent van de mensen die in de zorg staan, hbo5-verpleegkundigen zijn en 55 procent bachelorverpleegkundigen. Ik denk dat we er alles aan moeten doen om die mensen de kansen te geven. Bovendien is de opleiding hbo5-verpleegkunde ook heel vaak een kans voor mensen die een nieuwe weg willen bewandelen en die in hun verdere carrière opnieuw willen starten met een nieuwe opleiding. Dus ik denk dat we daar zeker ook aandacht voor moeten hebben.

Minister, vandaar mijn vraag om de regionale spreiding te bestendigen, want we merken dat het toch belangrijk is dat dat dichtbij gebeurt. Kunt u ook snel duidelijkheid brengen? Ik merk immers dat er heel veel vragen en zorgen zijn op het terrein over de opleiding: 'Als we de opleiding volgen, mogen we dan zeker ook aan de slag?', 'Kunnen we dan een job in de zorg uitvoeren?'. Wanneer zouden we kunnen landen? Dan kunnen we de garantie bieden dat hbo5-verpleegkundigen ook de zorg kunnen blijven toedienen die noodzakelijk is en waar we zeker in deze coronatijden uit geleerd hebben.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, collega's. Ik word altijd maar meer een blij man bij dit thema. Ik ben in 2015 begonnen als een wat teleurgesteld man, in 2018 ook nog wat teleurgesteld, omdat toen inderdaad nog niet alle partijen het belang inzagen van een eigenstandig hbo5-profiel verpleegkunde, gekoppeld als doorstroom in het secundair onderwijs, waarbij we de naam van verpleegkunde behouden in een opleiding van drie jaar.

Ik stel vast dat alle partijen daarachter staan en ik merk door de actieve aanwezigheid van alle partijen – behalve sp.a en Open Vld op dit moment, maar ik neem aan dat ze van thuis uit mee supporteren voor dit punt – dat we daar

allemaal samen voor gaan. Dat is ook mijn oproep: dat alle Vlaamse partijen op het federale niveau, in welke hoedanigheid ook, aan de kar trekken voor een zelfstandig hbo5-profiel gekoppeld aan het secundair onderwijs met de benaming verpleegkunde erin om aantrekkelijk te zijn, en als dat niet euroconform is, 'so be it'. Ik zou ook niet willen dat de afgestudeerden morgen naar Polen en Portugal gaan werken want we hebben er hier tekort. Als er studenten zijn die na drie jaar toch het niveau 6 willen halen, moeten we een goed schakelprogramma hebben, ofwel daar onmiddellijk aan gekoppeld, ofwel dat ze later in de carrière die overstap met elders verworven competenties (EVC's) kunnen maken. Als er dan toch over het zalmmodel wordt gesproken: dat lijkt dat me het prototype van het zalmmodel.

Een laatste pleidooi, minister: die opleiding is zo belangrijk, omdat het meestal leerlingen uit verzorgings-, gezondheids- en welzijnswetenschappen en sociaal-technische wetenschappen zijn die verder gaan studeren, maar nog niet goed weten wat. Dat is de ideale opleiding om in een goede context te bereiken wat we willen. Als Europa dat niet leuk vindt, dan is dat het probleem van Europa, maar ik wil geen problemen in onze ziekenhuizen en woonzorgcentra.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik deel de warme oproep die beide betogen beoogden. We hebben echt nood aan extra handen in de zorg. Dat is bij uitstek gebleken in de recente crisis. Met die verschillende profielen kunnen we ook de opleiding aantrekkelijker maken, dus voor elk wat wils. Ik geloof er heel sterk in. De Vlaamse Regering is ook eensgezind om dat aan te pakken volgens de beschreven modaliteiten. Ik ben ook optimistisch over de samenwerking met minister Vandenbroucke. Ik hoop dat ook aan de andere kant van de taalgrens de neuzen dezelfde kant op zullen wijzen.

Maar we zijn natuurlijk wel afhankelijk, als het om de timing gaat: we hebben een roadmap uitgetekend, namelijk om medio dit jaar te kunnen afronden, maar ik ben natuurlijk afhankelijk van het federale niveau. We zijn daar aan handen en voeten gebonden. Het is in het verleden altijd al een beetje het obstakel geweest dat we het er niet over eens waren. Ik denk dat de visies toch wel naar elkaar toegroeien. Ik ben daar tamelijk optimistisch over, maar je moet zeker in de huidige tijden altijd met twee woorden spreken en een slag om de arm houden, maar het evolueert in de goede richting.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel voor het betoog en uw antwoord, minister.

Ik ben blij dat we toch wat perspectief kunnen zien. In deze coronatijden baart ons dat allemaal toch wat zorgen. Ik ben blij dat alle partijen het eens zijn. Het is in elk geval altijd mijn standpunt geweest vanuit mijn ervaringen dat we er alles aan moeten doen dat leerlingen die starten in de zorgopleidingen van het beroepssecundair onderwijs (bso) en het technisch secundair onderwijs (tso), verder kunnen groeien en een opleiding hbo5 volgen en later zelfs nog kunnen doorstromen naar de bachelor. We bouwen eigenlijk een leerladder uit met voor elk wat wils en voor elk een perspectief. Ik kijk samen met u uit, minister, naar wat komt en ik hoop dat het tot een goed einde komt. Ik wens u alle succes in de onderhandelingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het MaxiPAC-project in het hoger onderwijs
– 2527 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het MaxiPAC-project heeft niets te maken met gezinsverpakkingen zoals u die kent in de supermarkt. Het is iets anders. Sinds kort heeft namelijk de eerste vluchteling een diploma hoger onderwijs verworven in ons land volgens de speciale procedure MaxiPAC, Maximising Previously Acquired Competences. In het mooi Nederlands, de taal die we uiteraard ook verwachten dat ze leren, is dat het maximaliseren van eerder verworven competenties (EVC's).

De betrokkene behaalde via een verkort traject een bachelordiploma aan de Thomas Morehogeschool. Dat is een primeur in ons Vlaamse onderwijs. Het MaxiPAC-project is een AMIF-project (Asylum, Migration and Integration Fund) dat als doel heeft om elders verworven competenties, diploma's en ervaring van derdelanders met een niet-Europees diploma te bevorderen in het Vlaamse onderwijs. Als niet-Europeanen met een buitenlands diploma in de EU willen werken, moeten ze hun diploma erkend krijgen. Daarvoor hebben we in Vlaanderen het National Academic and Recognition and Information Centre (NARIC). NARIC valoriseert de gelijkwaardigheid van diploma's. Soms echter worden de diploma's niet gelijkwaardig verklaard door NARIC. Maar uiteraard wil dat niet zeggen dat de aanvrager geen competenties of kwalificaties heeft. Je hebt niveaugelijkwaardigheid en inhoudelijke gelijkwaardigheid. En daar zit soms het fijnmazige verschil. Ik denk in alle eerlijkheid dat het ook goed is dat NARIC daar streng op is. We mogen streng zijn in het toekennen van diploma's.

Indien er geen gelijkwaardigheid is, kan de aanvrager zich ook wenden tot een universiteit of hogeschool om een aangepast traject aan te vangen. Met de Bolognaverklaring uit 1999 hebben de universiteiten autonomie in het erkennen van eerder verworven kwalificaties (EVK's) of elders verworven competenties volgens eigen standaarden per instelling, omdat de instelling geaccrediteerd is en dus geacht wordt om te kunnen beoordelen of iemand die kwalificatie of competentie al dan niet mag verwerven. De veelheid aan procedures kan voor onduidelijkheid zorgen. MaxiPAC streeft dan ook naar één gekende procedure die de universiteiten en hogescholen moeten volgen bij het valideren van niet-Europese diploma's.

Minister, ziet u mogelijkheden om een eenduidige procedure uit te werken voor universiteiten en hogescholen wanneer niet-Europeanen met een buitenlands diploma hier een diploma willen behalen?

Zijn er verschillen in procedure van elders verworven competenties tussen niet-Europeanen enerzijds en Europeanen, dan wel Vlamingen, die door ervaring competenties hebben verworven, anderzijds? Zijn dat andere procedures of zelfs andere standaarden?

Zullen er nog initiatieven ondernomen worden om de mogelijkheid tot het behalen van een diploma via een verkort traject bekender te maken? Ik heb het dan over: voor alles en iedereen.

Momenteel is de Thomas Morehogeschool trekker van het initiatief. Zullen er in de toekomst nog hogescholen en universiteiten instappen in het project?

Wanneer zal het digitale platform om het valideren van elders verworven competenties, voor derdelanders enerzijds en Vlamingen anderzijds, tussen universiteiten en hogescholen te stroomlijnen, ontwikkeld worden?

Plant u een evaluatie van dit project? Zo ja, wanneer zal die evaluatie plaatsvinden? Zo neen, wat is de reden dat het project nog niet geëvalueerd is of niet geëvalueerd wordt?

Op welke manier wordt de kwaliteit van de uitgereikte diploma's op basis van MaxiPAC bewaakt?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In de Codex Hoger Onderwijs wordt bepaald dat personen die in een land buiten de Europese Unie een diploma of een getuigschrift hebben behaald dat toelating geeft tot het hoger onderwijs in dat land, toegelaten kunnen worden tot de inschrijving voor een hogeronderwijsopleiding. Er kan ook toegang worden verleend tot het hoger onderwijs voor een vluchteling die niet meer beschikt over een diplomabewijs. Die eenduidige procedures bestaan dus legistiek. De individuele toelating tot de hogeronderwijsopleiding behoort tot de autonomie van de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen. Zij kunnen oordelen over al dan niet vrijstellingen op basis van dat NARIC-proces of op basis van de elders verworven competenties.

In de regelgeving zijn er geen verschillen voorzien in procedure van de eerder verworven competenties tussen niet-Europeanen enerzijds en Vlamingen of Europeanen anderzijds. Nationaliteit speelt dus geen rol. De gehanteerde procedures en methodieken worden vastgelegd door de verschillende associaties. Zij hebben dus die autonomie, waardoor er ook verschillen mogelijk zijn. Het MaxiPAC-project wil enige stroomlijning brengen in de validatie van eerder verworven competenties.

Ik vermeld ook graag dat er verscheidene andere projecten bestaan met de mogelijkheid tot het behalen van een diploma via een verkort traject met vrijstellingen. Er is het project IVAN van de UCLL. IVAN staat voor Intensief Voorbereidingsjaar voor Anderstalige Nieuwkomers. Het project gebeurt in samenwerking met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's). Het stelt een voorbereidingsjaar voor tot het hoger onderwijs voor hoog- en middengeschoolde nieuwkomers en legale vluchtelingen. Er is ook het VLIR-project rond vluchtelingen, van de werkgroep Gelijke kansen van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Dat project voorziet in een vlottere in- en doorstroom van vluchtelingen aan de Vlaamse universiteiten, en, meer specifiek, een meer effectieve dienstverlening voor die groep. Er is het project Integra Zorg van het Intersectoraal Fonds voor de Gezondheidsdiensten (IFG) dat de kans biedt aan erkende vluchtelingen om een opleiding tot zorgkundige of verpleegkundige te volgen.

Het verschil is dat bij het MaxiPAC-project niet alleen de hogeschool Thomas More Kempen betrokken is, maar dat het een samenwerkingsverband is met onder andere Thomas More, de Vrije Universiteit Brussel, de Universiteit Gent, H&H Education – een sociale start-up door en voor studenten – en NARIC-Vlaanderen. Er is ook een vervolgonderzoek gepland, dat wordt gesubsidieerd door het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie, om MaxiPAC te verspreiden in Vlaanderen, ook in een internationaal Europees project gesubsidieerd door Erasmus+. Rekening houdend met dat vervolgonderzoek, lijkt een evaluatie in dezen mij niet opportuun.

Het vooropgestelde digitale platform, waar in het kader van MaxiPAC aan wordt gewerkt, heeft als doel derdelanders begeleiding en ondersteuning te bezorgen.

Net zoals ook voor andere houders van een buitenlands hogeronderwijsdiploma die instromen met vrijstellingen in een Vlaamse hogeronderwijsopleiding, garanderen

de Vlaamse hogescholen en de universiteiten de minimumkwaliteit van elke opleiding leidende tot het Vlaamse diploma van gegradueerde, bachelor, master en doctor.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Wat u hebt aangegeven is belangrijk: er is eigenlijk geen verschil in de kwaliteitsvereisten die we naar voren schuiven tussen derdelanders, EU'ers en Vlamingen. Ik vind dat een belangrijk principe om mee te geven. De casus die in de pers naar voren kwam, betrof iemand die inderdaad biochemie had gestudeerd in Libanon en wel degelijk hier was erkend. Die heeft bijgevolg een aantal niet zo eenvoudige vakken extra moeten afleggen. Het is dus niet zo dat hij het diploma zomaar heeft gekregen – dat vind ik een belangrijk principe.

Minister, ik heb nog één bijkomende vraag. Is het eventueel zinvol om de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) op een bepaald moment een aantal steekproeven te laten doen op het vlak van de kwaliteitsbewaking van de toekenning van EVK's en EVC's, hetzij via die MaxiPAC-procedure hetzij via andere procedures? We moeten daar toch eens een kwaliteitstoets op doen. Het lijkt mij een interessant onderzoek om dat te bekijken en op die manier de kwaliteitsbewaking van die toekenning te doen. Dat is één.

Twee, ik heb er in de vorige legislatuur ook al op gewezen: er zijn soms verschillen tussen universiteiten of instellingen hoger onderwijs wat het toekennen van EVC's en EVK's betreft. Ik kon me toen niet van de indruk ontdoen dat er een zeker associatie-effect speelde. Als je in het verleden bij een instelling van een andere associatie bepaalde opleidingsonderdelen had gedaan, was het gemakkelijker om EVC's te verkrijgen als je in dezelfde associatie bleef, dan wanneer je naar een andere ging. Dat betreur ik toch wel wat, omdat we ervan mogen uitgaan dat al die opleidingen van dezelfde kwaliteit zijn. Als u nog eens overlegt met het hoger onderwijs in iets kalmere tijden, lijkt dit me toch iets om op te nemen, om die EVC's in Vlaanderen meer op de voorgrond te brengen, zodat we minder blijven hangen waar we nu nog altijd zitten: uw basisdiploma – en dat is het dan – voor de rest van uw tijden. Denk alleen nog maar aan parlementsleden die misschien ooit iets anders zullen doen, maar die wel de competenties van onderhandelen en naar elkaar luisteren en aanwezig zijn in commissies en dergelijke meer hebben. Dat zou ons misschien nog op andere plaatsen kunnen brengen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal zeker rekening houden met de suggesties en aanbevelingen. Zeker voor wat betreft het meer naar de voorgrond brengen van de EVC's. Zodra we in wat stabielere vaarwater zitten – je mag nooit uitsluiten dat dat nog eens gebeurt – is dat zeker een van de gespreksonderwerpen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het is goed dat u het op tafel legt, maar ik roep ook alle instellingen voor hoger onderwijs op om dat echt te bekijken. Dat is een onaangeboorde bron van mensen kwalificeren en van levenslang leren, die we in Vlaanderen nog te weinig benutten.

Ik denk dat corona nu heel wat mensen heeft doen nadenken: 'Is dit wat ik wil? Wil ik in een andere sector? Schakel ik tussen sectoren?' Daar kunnen we nog echt op inzetten in Vlaanderen. De N-VA-fractie zal dit zeker verder opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de berekening van de basisomkadering voor het volgende schooljaar in het basisonderwijs – 2537 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, collega's, we horen uit het onderwijsveld dat basisscholen heel recent de berekening van de basisomkadering voor het volgende schooljaar mochten ontvangen. Het betreft nog een voorlopige berekening, want de pakketten zijn gebaseerd op deels niet-geverifieerde leerlingengegevens. Maar de ervaring leert dat hier meestal niet zoveel meer aan wijzigt. De melding komt opvallend vroeg in vergelijking met vorige jaren en geeft de scholen alvast wat meer ademruimte om een degelijke oefening voor volgend jaar te maken.

Toch zijn er nog heel wat onbekende zaken. Zo zijn de zorgpunten momenteel nog niet toegekend. In de meerjarenbegroting zijn er specifiek middelen opgenomen voor het plan basisonderwijs. Het is niet gekend waaraan die zullen worden besteed. Directies hopen dat er nu bijkomende beleids- en administratieve ondersteuning komt. In diezelfde meerjarenbegroting worden bovendien middelen toebedeeld in functie van het lerarenpact. Daarnaast zijn er nog extra middelen die verbonden zijn aan de verschillende dossiers die momenteel nog in de pipeline zitten.

We hebben, terecht, grote verwachtingen ten aanzien van het beleidsvoerend vermogen van directies en schoolbesturen. Maar zonder zicht op al deze middelen, is het moeilijk om de volledige puzzel te maken.

Minister, wanneer krijgen de scholen duidelijkheid?

Mogen de scholen nog extra middelen verwachten in het kader van de uitvoering van het plan basisonderwijs en het lerarenpact? Zo ja, wanneer zult u hierover duidelijkheid geven?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wij investeren momenteel, zoals we ook de voorbije jaren hebben gedaan, veel in het basisonderwijs. U weet dat we daar een hele inhaalbeweging hebben ingezet, ook al in de vorige regeerperiode. Op 1 januari 2020 hebben we kunnen zorgen voor een extra injectie van meer dan 70 miljoen euro recurrent in het basisonderwijs. Ik begrijp goed de vraag vanuit het basisonderwijs naar nog meer ondersteuning. Wat ik wil doen, en waar ik ook mee bezig ben, is echt stapsgewijs proberen aan die noden te beantwoorden.

Vorig schooljaar werden de werkmiddelen van het kleuteronderwijs met die van het lager onderwijs gelijk getrokken. Dat is die impuls van dik 71 miljoen euro. Dit schooljaar investeerde ik in de verhoging van de leerlingenondersteuning in de klas, via de punten zorg. Dat is een extra impuls van 23 miljoen euro, uitdrukkelijk bestemd voor ondersteuning in de klas, in de school.

Zoals u ook aangeeft, voorzie ik in de begroting opnieuw bijkomende extra middelen voor het basisonderwijs. Dat is 7,7 miljoen euro voor dit jaar, maar dat is een maatregel die dan volgend jaar op kruissnelheid op 23 miljoen euro zal aantikken. Hoe die extra investering in het basisonderwijs wordt geconcretiseerd, dat werk ik momenteel uit samen met de sociale partners.

Daarnaast voorzie ik een budget voor taalintegratietrajecten in de derde kleuterklas, zoals ook voorzien in de meerjarenbegroting voor het schooljaar 2021-2022, dat start in september. Het gaat om 12 miljoen euro. Die investering is opgenomen in Onderwijsdecreet XXXI, waarbij we dus scholen ook middelen willen toekennen in functie van onder andere de taalscreenings die we organiseren en vooral van het antwoord dat we daarop formuleren, op het resultaat van die taalscreening, namelijk zorgen voor taalintegratieprojecten.

Deze extra investeringen vereisen dus soms nog de nodige aanpassingen aan de regelgeving, bijvoorbeeld als het gaat over die 12 miljoen euro. En zoals u weet, moeten die aanpassingen aan de regelgeving natuurlijk volgens de geijkte procedures verlopen, met onder ander het nodige sociale overleg.

Ik begrijp natuurlijk dat de scholen zo spoedig mogelijk zicht willen krijgen op de omkadering voor volgend schooljaar. Dat is ook de reden waarom de scholen nu al geïnformeerd zijn over hun omkadering via een voorlopige dienstbrief van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI); we anticiperen daar dus al op. Het is evident dat we, zodra er gecommuniceerd kan worden over de nieuwe, extra investeringen, dus boven op wat al in die voorlopige dienstbrief staat, dat ook gaan doen.

Zoals hier ook al meermaals gezegd, streef ik daarnaast niet naar een alomvattend lerarenpact, maar werken we zo met gerichte maatregelen ter versterking van de lerarenloopbaan. Een deel van de voorziene middelen voor de lerarenloopbaan heb ik ondertussen trouwens al aangewend, bijvoorbeeld voor de validatie van de geldelijke anciënniteit, dus dat je tot acht jaar anciënniteit kan meenemen als je de overstap maakt van de privésector naar het onderwijs.

Op korte termijn start ik met de vakorganisaties gesprekken op over de nieuwe cao's. In het kader van cao XII zal ik ook het gesprek aangaan over de invulling van de middelen voor de lerarenloopbaan. Maar ik heb wel aan alle sociale partners de boodschap gegeven dat ik me natuurlijk het recht voorbehoud om ook zelf nog beleidsmaatregelen te treffen, waarvoor we dan uit deze middelen zullen putten. Zodra er een beleidsmaatregel opnieuw afgerond is, zullen we dat dan ook tijdig aan de scholen meedelen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister.

We hebben in de coronacommissie heel vaak de woorden 'beleidsvoerend vermogen' in de mond genomen, vanuit alle partijen. We leggen de lat heel hoog wat de verwachtingen van onze schoolteams, onze directieteam en onze schoolbesturen betreft. Het water staat hun aan de lippen. Ik snap dan ook de roep naar wat duidelijkheid, naar wat congruentie. U bent een goede communicator, u bent heel goed in het brengen van informatie, maar rond het pakket van middelen die scholen krijgen, krijg ik toch heel vaak de vragen: 'Wat komt er op ons af?', 'Hoe moeten we het precies zien?', 'Wat zit er nog allemaal in de pipeline?'. U geeft hier nu wel een overzicht, maar toch vraag ik u om heel gericht de scholen, de onderwijskoepels, de netten, alle partners binnen het onderwijs een zicht te geven wat er op hen afkomt. Minister, daar verschillen we van mening.

Het lerarenpact is volgens u een trein met een klein wagonnetje; u hakt er af en toe een wagonnetje af of hangt er eentje aan. Voor onze fractie is het heel belangrijk om te weten waar de trein naartoe rijdt en waar die stopt, wat het eindstation is en wat de maatregelen kunnen zijn. U geeft aan dat u hoopt om bij de invulling van de collectieve arbeidsovereenkomst wat beleidsruimte te kunnen krijgen. Kunt u daarover al een tipje van de sluier lichten?

Het is belangrijk om te weten op welke specifieke maatregelen u wilt inzetten, want we kunnen verwachten dat scholen een beleid voeren en dat kan ad hoc of per jaar, maar het is heel belangrijk dat scholen op lange termijn een visie kunnen ontwikkelen, weten waar ze op kunnen inzetten en waar ze ook extra middelen voor zullen krijgen. Die puzzel leggen is volgens mij heel moeilijk als je niet weet welke middelen er van hogerhand beschikbaar gesteld zullen worden.

Wat betreft de 7,5 miljoen euro ben ik altijd een groot pleitbezorger geweest om het plan voor het basisonderwijs uit te voeren. Wanneer komt er daarover duidelijkheid? Want als die middelen vanaf 1 september kunnen worden ingezet, hebben scholen recht op duidelijkheid. Ik had daarover graag nog wat toelichting.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben blij dat de visie wordt gedeeld dat minister Weyts goed communiceert. Sommige mensen zeggen dat hij niet goed communiceert, maar ik denk dat het mag worden gezegd dat u goed en veel rechtstreeks communiceert.

Vanuit mijn fractie ben ik blij dat het vooral gaat om meer middelen. Dat is belangrijk om mee te geven, collega's. Het gaat over extra. Als school is het fijn om te weten dat er niet minder zal zijn, maar meer.

Verder kunnen scholen zelf – en elke school doet dat – op basis van Excelmodellen weten hoeveel leerlingen er zijn op 1 februari en ongeveer weten in welke richting het gaat. Helaas, collega's, is het wat is het in het onderwijs. Voor extra middelen en alles wat we extra willen doen, kent u het traject langs elk sociaal overleg en alle stations – als ik dat woord mag gebruiken – die gepasseerd moeten worden. Dat maakt dat er tussen de formele beslissing om iets te doen en het definitief opnemen in alle documenten enige tijd ligt. Stel dat we dat op voorhand zouden communiceren, dan moet daar in het groot op staan 'onder voorbehoud van' en dan zouden we de terechte vraag krijgen: onder voorbehoud van, wat zijn we daarmee? Het zou iets anders zijn als we een delegatie zouden geven aan de regering en desgevallend de minister om dat zelf te doen. Dan zal het uiteraard veel sneller gaan, maar ik weet niet of dat de gewenste optie is.

Vanaf het moment dat er duidelijkheid is, minister, denk ik dat de brieven het best vanuit AGODI buitengaan, maar ik heb het gevoel dat AGODI op dit moment goed werkt.

Wat betreft het lerarenpact is de richting en het station duidelijk: dat is het regeerakkoord. Dat staat daar heel duidelijk in. Kwalitatieve en voldoende leraren is de korte samenvatting, waarbij de leraren goed voorbereid zijn op hun job en hun job graag en goed kunnen blijven doen – dat is althans onze invulling –, waarbij er middelen in de klas en in de school zijn. Dat is ook een heel duidelijke richting waarin we gaan.

Minister, ik wens u alle succes om verder te rijden. Het is inderdaad beter dat de trein rijdt en dat we af en toe een station bereiken, dan dat we in het rangeerstation staan met heel veel treinen over heel veel wissels met heel veel wagons, maar dat de trein nooit vertrekt. Dat is niet de invulling die de N-VA wil geven. Vandaar werken we graag aan het stelselmatig vooruitgaan.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De trein rijdt richting meer onderwijskwaliteit en het aantrekkelijker maken van de job van leerkracht voor de bestaande en nieuwe leerkrachten. In die richting rijdt de trein. Laten we hopen dat we daar zoveel mogelijk wagonnetjes aan kunnen koppelen.

Over de middelenverdeling heeft AGODI al gecommuniceerd en dus een beetje geanticipeerd, maar alleen over datgene wat zeker is. Over de extra middelen wordt er gecommuniceerd, zodra de procedures doorgelopen zijn. Ik kan toch niet anticiperen op extra middelen die niet zeker zijn, omdat er nog sociaal en politiek overleg nodig is? Erger zou zijn dat ik voor mijn beurt zou communiceren dat er zoveel extra komt, om daar dan op te moeten terugkomen. Dan zouden bovendien ook de sociale en politieke partners kwaad zijn, omdat ik voor mijn beurt spreek. Dat zou ik toch te allen prijze willen vermijden.

Het is dus goed dat we nu al gecommuniceerd hebben op welke middelen men zeker kan rekenen. Er zullen nog wel extra middelen komen, maar daarvoor moeten we natuurlijk procedures van politiek en sociaal overleg doorlopen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Bedankt voor uw antwoord, minister.

Om in de beeldspraak te blijven: de trein rijdt en het eindstation is blijkbaar goed gekend. Maar wat ik meermaals hoor, is de zorg van de scholen dat ze mee op die trein zitten en dat ze de trein niet zomaar aan hun neus zien voorbijrijden. Eigenlijk vragen ze – en onze fractie sluit zich daarbij aan – een duidelijk uurrooster, zodat ze weten wanneer welke trein passeert, zodat ze erop kunnen springen en ze hun beleid daarop kunnen afstemmen. Dat is mijn duidelijke vraag.

Bovendien zijn er heel veel verschillende potjes. We hebben de relancemiddelen, we hebben recurrente middelen, we hebben de middelen die verbonden zijn aan het plan basisonderwijs, we hebben middelen die verbonden zijn aan het leraren-pact, om nog niet te spreken over de verschillende sprongen die moeten worden gemaakt. We willen dat scholen dan in een wisselstation, bij wijze van spreken, toch op die trein kunnen springen die toevallig passeert, als het gaat over de digisprong, over de bijsprong of gelijk wat. Ik merk gewoon dat er op het terrein heel veel vragen zijn: geef ons een beeld van wat er allemaal mogelijk is, geef ons dat plaatje, geef ons dat uurrooster. Ik weet dat er heel veel opmerkingen zijn rond treinen en NMBS en dat er heel veel vertraging is, maar goed. De vraag is om duidelijkheid te brengen. We zijn zeker geen vragende partij om u, los van alle anderen die inspraak moeten brengen in dossiers, een delegatie te geven om zomaar te kunnen beslissen. Dat is absoluut niet de bedoeling, maar er is wel de vraag om duidelijkheid. Ik zou dus zeggen, minister: draag een petje van stationschef en zorg ervoor dat alle scholen op de treinen kunnen springen die u uitzet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het viersporenmodel van de onderwijsinspectie in de strijd tegen planlast
– 2553 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, in de commissie Onderwijs van 5 oktober 2020 lichtte u de plannen van de Vlaamse onderwijsinspectie in de strijd tegen planlast toe. De inspectie kreeg de bijkomende taak om naast de bestaande doorlichtingen ook op te treden als planlastinspectie. Ze zal dat doen op basis van een viersporenmodel.

De inspectie zal in de eerste plaats informeren en zal daarom een kader ontwikkelen dat scholen en besturen duidelijkheid geeft over wat er minimaal van hen verwacht wordt volgens het referentiekader voor onderwijskwaliteit. Met dat kader wil men in feite planlast die expliciet gerelateerd is aan regelgeving, herkennen. Vervolgens zal de inspectie sensibiliseren met een planlastcalculator en inventariseren met een planlastradar. Die moeten een duidelijk beeld vormen van waar die planlast precies zit en wat er als planlast gepercipieerd wordt. Uiteindelijk zal de inspectie op basis van de vergaarde informatie periodiek aan u rapporteren. Waar mogelijk, zal ze ook beleidsaanbevelingen rond planlast doen. Het viersporenmodel zou in de loop van dit schooljaar verder moeten worden uitgewerkt.

Minister, hoe ver staat de onderwijsinspectie met de uitwerking van het viersporenmodel? Hebt u al zicht op de uitrol ervan en op de concrete timing?

De inspectie krijgt een belangrijke verantwoordelijkheid in de strijd tegen planlast en zal dit viersporenmodel gebruiken bij haar doorlichtingen. Zal de planlastberekening die de inspectie uitvoert een impact hebben op het uiteindelijke doorlichtingsadvies van scholen? Welk beleid zal de inspectie hier voeren?

Op welke manier zult u ervoor zorgen dat scholen deze planlastinspectie niet zullen ervaren als bijkomende verantwoordingsdruk?

In de commissie Onderwijs van 5 oktober gaf u aan dat u juridisering als een apart spoor ziet en dat het vaak ontstaat door regelgeving die we zelf uitvaardigen. Hebt u hier rond al stappen ondernomen?

Ten slotte, u verwacht ook dat uw eigen administratie een planlastreflex heeft. Welke beleidsmaatregelen hebt u hieromtrent al doorgevoerd?

Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat betreft het eerste spoor, de ontwikkeling van een referentiekader 'Alert voor planlast', is een eerste mijlpaal, de eerste halte, bereikt. Dat kader is gebaseerd op het bestaande referentiekader voor onderwijskwaliteit en legt minimaal vast wat de regelgeving van scholen verwacht. De onderwijsinspectie heeft een grondige analyse gemaakt van de vrij uitgebreide regelgeving en heeft die gelinkt aan het referentiekader voor onderwijskwaliteit. In de loop van de maand januari van dit jaar heeft zij daaromtrent focusgesprekken gehouden met leraren en directeurs basis- en secundair onderwijs, met schoolbesturen en de pedagogische begeleidingsdiensten om aanvullende informatie te verzamelen. Dat spoort natuurlijk met mijn oproep om alle stakeholders te betrekken bij het aanpakken van die planlast.

Een tweede spoor is het zelfevaluatie-instrument, de planlastcalculator. Die is vrijwillig in te vullen. Ik zou die graag dit najaar lanceren.

Spoor drie, de planlastradar, is erop gericht dat de onderwijsinspectie die gebruikt om planlast op te sporen en zou er moeten zijn tegen de start van het schooljaar. Voor alle duidelijkheid: die vraagt geen extra werk voor de school. Het onderzoek loopt op de achtergrond tijdens de doorlichtingsweek.

De vaststellingen van de inspectie zullen geen impact hebben op het advies. Daar is immers geen juridische grond voor. Bovendien wil de onderwijsinspectie – en daar dring ik ook echt op aan – vooral een stimulerende, coachende rol opnemen. Wanneer er planlast wordt vastgesteld, wil ze scholen sensibiliseren om het nut en de noodzaak van bepaalde instrumenten en documenten in overleg met het team

in vraag te stellen en tegen het licht te houden: is dat nodig? Planlast is ook aan context gebonden en daarom is een degelijke plaatselijke inschatting noodzakelijk. Met het gesprek dat de inspectie met de school daarover voert, wil de inspectie de school net verlossen van verantwoordingsdruk en onnodige planlast.

Wat de planlastreflex betreft, heb ik aan mijn administratie blijvende aandacht gevraagd voor planlast in alle beleids- en regelgevingsinitiatieven die wij of anderen nemen. Bovendien zal het vierde spoor, het rapporteren, van het planlastmodel van inspectie mijn administratie ook direct en indirect wijzen op planlastveroorzakers die eventueel via de regelgeving moeten worden aangepakt. Daarnaast zet mijn administratie ook in op die planlastverlaging die met een optimalisering van de dienstverleningsprocessen in de agentschappen kan worden gerealiseerd – we houden onszelf dus ook tegen het licht –, zoals de verdere digitalisering van de contacten met schooladministraties, geïntegreerde dataplatformen, geautomatiseerde dossierstromen en een beleidsdomeinbrede beleidsdatabank of het principe van de eenmalige gegevensopvraging. Mijn administratie stelt ook datasets ter beschikking aan de onderwijsverstrekkers, waardoor zij geen beroep meer hoeven te doen op de scholen voor gegevensverzameling. Dus: vraag niet wat je al weet. Dat zijn vormen van planlastverlaging die onderwijsinstellingen wel degelijk voelen.

Wat de juridisering tot slot betreft: dit zie ik als een apart spoor – nog een spoor –, omdat dit onder meer verband houdt met leerlingenevaluatie en attestering. Ik heb mijn administratie gevraagd om de regelgeving daaromtrent te evalueren, uiteraard in dialoog met alle stakeholders. De balans tussen juridisering enerzijds en rechtsbescherming van leerlingen en ouders anderzijds is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Op basis van die evaluatie bekijk ik hoe we de regelgeving desgevallend moeten bijsturen.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik had gisteren een minder leuke dag. Maar uw antwoord heeft mij al een pak vrolijker gemaakt.

Ik stel vast dat er heel hard is gewerkt rond de planlast. U zegt dat er al een analyse is gemaakt van de regelgeving en dat er in het najaar wordt gestart met de planlastcalculator, gevolgd door de planlastradar. U geeft daarmee aan de leerkrachten het heel belangrijke signaal dat u dat echt wilt aanpakken.

Er zijn enorm veel opdrachten en administratieve zaken waarvan je als leerkracht echt de zin en de noodzaak nauwelijks aanvoelt. Daar kruipt enorm veel tijd in, tijd die je dan niet meer kunt besteden aan onderwijstaken. Dat zorgt voor enorm veel stress en voor een hoge werkdruk. Het zorgt er zelfs voor dat leerkrachten vroegtijdig afhaken.

Heel wat actoren spelen een rol bij de planlast. Er is een heel belangrijke taak weggelegd voor de schoolleiders. Zij worden in dezen poortwachters genoemd. Zij moeten proberen om zoveel mogelijk planlast af te blokken. De inspectie kan daar een heel belangrijke taak opnemen. Zij heeft de belangrijke opdracht om in dialoog te gaan met de schoolleiders.

Minister, ziet u ook nog middelen om de schoolleiders te versterken in hun strijd tegen de planlast? Kan dit project in aanmerking komen voor de relancemiddelen van de Vlaamse overheid? Ik denk daarbij aan digitalisering of vereenvoudigde dienstverlening.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Planlast is zo een beetje zoals het monster van Loch Ness, met dat verschil dat we zeker weten dat het bestaat. Er zijn in het verleden al heel

wat initiatieven genomen om planlast te meten en te verminderen. Deze discussie komt in de commissie wel elke paar maanden aan de orde, ook in de vorige legislaturen.

Minister, neemt u een aantal goede praktijken van het verleden mee? Het Rekenhof heeft in 2010 daarrond een aantal adviezen gegeven, onder andere een nulmeting. Hoe kunnen we planlast verminderen? U moet niet op die specifieke vraag ingaan in de zin van wat ik nu net precies vroeg, maar gewoon generiek, of we de goede praktijken van het verleden meenemen.

Er is een juridisering in de samenleving. Het onderwijs ontsnapt daar niet aan. Ik heb ook al met heel wat scholen, directies en leerkrachten gesproken de voorbije maanden en jaren. Zij zeggen: 'Om ons maximaal in te dekken tegenover beroeps-procedures tegen resultaten moeten wij ons preventief gigantisch verantwoorden.' Ik zou u en het onderwijs echt willen oproepen om niet bang te zijn. Als iedereen doet wat moet, moet je echt niet bang zijn voor een juridische procedure. Iemand die echt wil procederen, zal dat toch doen, hoe goed ook je je hebt ingedekt op voorhand. We moeten ons daardoor niet laten verlammen.

Ik doe een concreet voorstel. Ik begrijp dat de onderwijsinspectie hiermee aan de slag gaat. Ik zou toch willen suggereren om het Rekenhof eens de opdracht te geven om te bekijken hoe het nu zit met de planlast in het onderwijs. Ik denk dat er gigantische verschillen zijn tussen scholen, tussen niveaus, tussen regio's. Dat moet men in beeld brengen. Als we die opdracht kunnen geven aan een onafhankelijke instelling zoals het Rekenhof, kunnen we daar een beter zicht op krijgen en dan kunnen we daar het beleid beter op afstemmen. Tenzij, minister, u denkt dat we volgend jaar van die planlastproblematiek af zijn. Dan hoeven we het Rekenhof die vraag niet te stellen.

Loes Vandromme (CD&V): Ik wil zelf kort even aansluiten. Ik herinner me dat inspecteur Lieven Viaene ook aangaf bij de bespreking van de Onderwijsspiegel dat de inspectie via een cocreatief traject planlast beter in kaart wil brengen en wil nagaan wat die drijvers van planlast zijn om dan uit te monden in een soort zelfevaluatie-instrument.

Ik heb nog twee vragen, minister. Hoe ziet u dat cocreatief traject precies? Wie betreft u daarbij? Het kan niet de bedoeling zijn dat het onderzoeken van planlast zelf ook planlast met zich meebrengt. Hoe gaan we dat beperken? Je kunt er ook zoveel op focussen dat dat op zich ook een drijver van planlast kan zijn.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Hierbij aansluitend denk ik inderdaad dat digitalisering niet alleen in het onderwijs maar in heel wat sectoren een hulpmiddel kan zijn om de administratieve last te verminderen. Dat zal niet anders zijn in het onderwijs. In de visienota Digisprong, minister, is er sprake van een kennis- en adviescentrum. Ik denk dat dat ook vanuit deze bril naar het onderwijs kan kijken: hoe kunnen digitale hulpmiddelen helpen om de administratieve last in het onderwijs te verminderen? Misschien ligt er daar een belangrijke opdracht om ook vanuit die bril naar het onderwijs te kijken en na te gaan welke mogelijkheden er zijn om de administratieve planlast te verminderen. Bent u bereid om dat aandachtspunt mee te nemen bij de verdere uitbouw van het kennis- en adviescentrum?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het Rekenhof is een instelling tot uw dienst. Ik heb daar niet veel over te zeggen. Het zou anders wel fijn zijn. Maar het is het parlement dat de opdracht en de vragen ter zake stelt. Ik vind dat goed.

Die planlast is een continue strijd. Ik wil op dat vlak ook de onderwijsinspectie inschakelen door het meersporenbeleid: de inspectie als coach en als stimulator, maar die ook de school een spiegel voorhoudt. Anderzijds moeten we dat ook zelf doen en constant de vraag stellen of de formaliteiten waaraan scholen moeten voldoen, nodig zijn, enerzijds op het vlak van de regelgeving, dus vanuit onszelf als decreetgever, maar anderzijds ook op het vlak van de agentschappen en de administratie. Is dat altijd nodig?

Een van de doelen is natuurlijk ook om de schoolleiders op dat vlak te versterken en onszelf ook altijd de vraag te stellen: de data die we opvragen of de stappen die de scholen moeten ondernemen, zijn die nuttig en nodig? Zo is er bijvoorbeeld de discussie over het bijhouden van leerlingeninformatie. Dat is ook een beetje een discussie over de juridisering. Sommigen gaan daar heel ver in. Dat brengt heel veel last met zich mee. Je moet dat proces niet alleen digitaliseren, maar ook via de digitale weg moet je je nog altijd afvragen of je bepaalde data effectief moet registreren. Soms heb je er niet veel bij gewonnen als je dat via het digitale proces kunt registreren. De vraag is of je dat moet registreren.

Ter zake kan een kenniscentrum natuurlijk ook een rol spelen. Dat lijkt me het meest essentieel: dat we dat via de verschillende sporen gewoon doen en onszelf altijd de spiegel voorhouden en altijd in vraag stellen of de planlast die we veroorzaken, überhaupt zinvol is. Er zal altijd planlast zijn, maar het gaat over het wegsnijden van de planlast die weggesneden kan worden, omdat de effectiviteit ervan beperkt is.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik wil beginnen met te nuanceren. Niet alles is natuurlijk planlast. Dat klopt. Goed overleg met collega's, extra aandacht besteden aan jongeren die wat meer zorgen nodig hebben of buitenschoolse activiteiten die een echte meerwaarde voor jongeren betekenen, dat is geen planlast. Maar nutteloos papierwerk, daar moeten we inderdaad van af. Zoals u zegt, moeten we dat wegsnijden.

Ik roep u op om dat zeker samen met de Onderwijsinspectie heel hoog op de agenda te laten staan. Als er in de toekomst beleidsaanpassingen of regelgeving nodig zijn, dan vindt u in ons zeker een partner. Verder zou ik alleen zeggen: op naar de volgende halte.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bezorgdheid over de visienota Digisprong bij scholen die al een ICT-beleid hebben – 2576 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Het blijft over sprongen en sporen gaan deze ochtend. Op 21 januari 2021 bracht de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) een advies uit met enkele kanttekeningen en bezorgdheden over de visienota Digisprong. In dit advies roept de raad op om te bewaken dat digitalisering een gevolg moet zijn van het pedagogisch project dat de school in alle vrijheid mag opmaken. Hij stelt: "De wijze waarop een school digitaliseert, vloeit voort uit een doordachte pedagogische visie en welbepaalde keuzes. De Vlor vraagt de overheid om de pedagogisch-didactische motieven van scholen centraal te stellen." Verder wordt ook aangehaald: "De

visienota geeft de indruk dat scholen op ICT-vlak vanaf nul beginnen. Dat is natuurlijk niet zo: veel schoolteams zijn al jaren met digitalisering bezig in het kader van hun ICT-beleid. Daarom vraagt de Vlor de overheid om te vertrekken vanuit wat bestaat en de nood en vraag van scholen te onderzoeken en in kaart te brengen. Dat zorgt ervoor dat digitalisering vertrekt vanuit een pedagogische keuze; het ICT-beleid op scholen aansluit met nieuwe beleidsinitiatieven en de voorziene extra middelen; het bestaande beleid op scholen niet wordt doorkruist, en verwarring en inefficiëntie wordt vermeden.”

Enkele secundaire scholen die al zo’n doorgedreven gedigitaliseerd beleid hebben en als dusdanig werken, hebben grote bekommernissen over de gevolgen die de Digisprong zal hebben. Specifiek voor het eerste actiepunt van het eerste speerpunt van de visienota Digisprong – elke leerling voorzien van een toestel via de scholen – zijn er bezorgdheden. Ze roepen op om het bestaande 'bring your own device'-principe (BYOD) te vrijwaren, zodat scholen waarbij leerlingen zelf eigenaar zijn van het toestel, hun werkmethodes kunnen doorzetten en hun pedagogische visie niet zullen moeten aanpassen. Uit het contact met deze scholen komen steeds drie knelpunten naar boven: het eigenaarschap van toestellen, dat deze scholen – succesvol en vaak zonder een verhoging in de schoolfacturen van ouders – bij de leerlingen houden; bezorgdheden om deze grootschalige aankoop van digitale toestellen duurzaam in te bedden in de toekomst en het vrijwaren van de pedagogisch-didactische autonomie van scholen, zowel in de keuze van het digitaal leermiddel als in de ruimere besteding van de investeringen.

Bent u bereid om de mogelijkheid open te laten voor scholen waarbij het eigenaarschap van digitale toestellen bij de leerling blijft?

Hoe wil u ervoor zorgen dat na de eenmalige impulssubsidie de duurzame integratie van de digitale ondersteuning van het leerproces gegarandeerd wordt?

Hoe zal u de pedagogisch-didactische autonomie van scholen vrijwaren bij de besteding van de toegekende Digisprongmiddelen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In het onderwijsbeleid is het vaak zo dat de overheid het doel bepaalt, maar dat de scholen in grote mate zelf de weg bepalen om dat doel te bereiken. Dat maakt deel uit van die onderwijsvrijheid. Dat principe zie je ook in de Digisprong. Wij hebben doelen gesteld, namelijk een grote digisprong voorwaarts voor ons onderwijs, de globale achterstand inzake digitalisering ombuigen in een voorsprong, digitaal onderwijs echt structureel verankeren, elke leerling vanaf het vijfde leerjaar toegang geven tot een eigen toestel. Maar we laten de ruimte aan de scholen om te zorgen voor maatwerk.

Concreet zal dat bijvoorbeeld betekenen dat scholen uiteraard zelf kunnen kiezen welk type ICT-toestel ze aankopen dat het best past bij hun pedagogisch project, bij hun publiek, bij hun leerlingen en bij hun visie over hoe zij bijvoorbeeld de eindtermen digitale competentie, mediawijsheid en computationeel denken willen aanbrengen.

Er is op de markt een heel ruim aanbod van verschillende toestellen voor verschillende leeftijden waaruit scholen vrij kunnen kiezen. Het zijn de scholen zelf die instaan voor de aankoop van de toestellen, via een openbare procedure of een bestaand raamakkoord. Ik ga daar niet in tussenkomen.

Wat betreft het vrijwaren van het 'bring your own device'-principe, heb ik kennis genomen van het memorandum en de bezorgdheden van de betrokken scholen. We gaan daar rekening mee houden, ook vanuit het principe dat maatwerk mogelijk moet zijn.

Het is logisch dat er veel aandacht gaat naar de ICT-toestellen, al was het maar omdat het leeuwendeel van de Digisprongmiddelen budgettair naar die toestellen zal gaan, maar ik wil toch benadrukken dat we veel meer doen dan alleen inzetten op ICT-toestellen. We zetten een heel beleid op poten rond digitalisering. We gaan de ICT-vaardigheden van alle toekomstige leerkrachten versterken, maar we gaan vooral ook die van de huidige leerkrachten bijwerken. We gaan scholen ondersteunen bij de uitwerking van een ICT-beleid. We gaan zorgen voor ondersteuning van de ICT-coördinatoren. We gaan hun rol structureel opwaarderen. Kortom, we zetten een hele digitaliseringstrein op de sporen. En die rijdt maar in één richting. Dat is een trein die niet achteruit kan rijden, enkel vooruit.

We hebben een eerste grote impuls van 375 miljoen euro extra, waardoor scholen in staat zullen zijn om hun ICT-infrastructuur op korte termijn te vernieuwen en dus echt een sprong te maken van achterstand naar voorsprong. Maar na afloop van die eerste investeringsgolf voorzien we ook een krediet voor onderhoud. Dat gaat om recurrent 11 miljoen euro gekleurde ICT-werkingsmiddelen extra per jaar, boven op het voormalige ICT-budget. En ik geloof dat dat 32 of 34 miljoen euro is. Daar ben ik niet helemaal zeker van, maar het is alleszins die ordegrootte.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik ben tevreden met uw antwoord, en de voorlopers, om ze zo te noemen, ook, denk ik. Als wij van die digisprong meer willen maken dan enkel de 'remontada', de inhaalbeweging, als we er echt een duurzame integratie van willen maken, hebben we die voorbeeldscholen op het vlak van digitalisering nodig. Zij zijn de trekkers. Zij kunnen de goede praktijken delen. Ik heb u letterlijk horen zeggen dat het concept van 'bring your own device' daarin past. Ik vind het goed dat u dat nu heel duidelijk stelt. Dat neemt heel wat zorgen op dat vlak weg. Ik ben het ook volmondig met u eens dat de Digisprong veel meer is dan enkel laptops.

Om tot een duurzame integratie van digitalisering en van de ondersteuning van het leerproces te komen, moeten we inderdaad vertrekken van een breed gedragen visie in de school, waarin iedereen zich kan vinden, in de eerste plaats de leerkrachten, want het zullen zij zijn die het in de klas moeten gaan waarmaken met de digitale ondersteuning en de middelen daartoe, en uiteraard ook de ICT-coördinatoren.

Ik begrijp dat in de eerste fase de nadruk op de ICT-infrastructuur ligt, de laptops – de fundamenteën, zeg maar. De andere zaken uit Digisprong komen dan in de volgende fase. Ik heb daarbij toch nog een aantal vragen voor u. Wordt er in de eerste fase, waarin nu middelen voorzien worden voor digitale toestellen voor de leerlingen, ook al gedacht aan middelen voor de leerkrachten, zodat zij ook toestellen hebben om er in de klas mee aan de slag te gaan, samen met de leerlingen? Dat is een belangrijke randvoorwaarde, denk ik.

Ten tweede moet die gigantische operatie in scholen uiteraard ook begeleid worden. De ICT-coördinatoren staan natuurlijk met stip op één genoteerd om dat waar te maken. U hebt daar ook al naar verwezen. De verbetering van hun statuut is voorzien in Onderwijsdecreet XXXI. Wat is daar de stand van zaken van? Kunt u daar al iets meer over vertellen? Die mensen kijken er natuurlijk ook naar uit om die stimulans te krijgen om er op het terrein voluit de schouders onder te blijven zetten.

Tot slot, ten derde, om deze heel grote operatie, die broodnodig en ook heel goed is, duurzaam te kunnen doorzetten, is het nodig dat we in Vlaanderen een provisie voorzien. Want we moeten na x aantal jaren opnieuw middelen moeten kunnen voorzien om die continuïteit erin te houden. Is die provisie, die voorziening

getroffen in de schoot van de Vlaamse Regering? Of zult u dat althans zo voorleggen?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, wij hebben vorige week een hoorzitting gehouden in verband met armoede in het onderwijs. Een van de sprekers was professor Van Lancker. Hij zei, naar aanleiding van Digisprong, dat iedere leerling een laptop geven een soort van overkill en 'overshooting' is. Want er zijn natuurlijk ook ouders die de financiële mogelijkheden hebben om een laptop aan te schaffen. Daarom ben ik blij dat u net positief hebt geantwoord op de vraag van de heer Brouns. De scholen waar de eigen toestellen al aanwezig zijn, kunnen die blijven gebruiken.

Ik snap ook wel de logica om overal dezelfde toestellen aan te kopen. Ik wilde u in dat verband nog iets vragen. De uren voor de ICT-coördinatoren gaan gevoelig omhoog. Toch vrees ik nog altijd, minister, dat dit niet genoeg zal zijn. Want die ICT-coördinatoren moeten enerzijds helpen bij de pedagogische aspecten van de digitalisering. Maar aan de andere kant zullen zij heel veel werk hebben, alleen al met de techniciteit. Ze zijn een beetje de ICT-helpdesk. Ik kan mij voorstellen dat, wanneer alle leerlingen een laptop of een tablet – het maakt niet uit wat – krijgen, zij op dat vlak nog meer bevraagd zullen zijn. Minister, zal dit wel genoeg zijn?

En eigenlijk is dat mijn kritiek op het hele plan. Het is een goed plan, maar naar mijn aanvoelen gaat er te veel naar die hardware en te weinig naar de ondersteuning. Ik denk dat het een beetje wordt onderschat hoe heterogeen ons lerarenkorps is, niet alleen qua voorkennis van die digitalisering, maar ook gewoon qua vakken. In het ene vak kan er veel meer worden gedigitaliseerd dan in het andere. Dat is mijn bezorgdheid. Ik dank u.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik sluit zelf kort aan.

Ik heb twee heel belangrijke zaken gehoord. Ten eerste, scholen zijn vrij om te beslissen welke ICT-middelen ze zullen inzetten. Ze kunnen dat doen volgens hun visie, conform hun pedagogisch project. Maatwerk is mogelijk. Ten tweede, er is niet enkel aandacht voor die toestellen, die uiteraard heel belangrijk zijn, maar er wordt ook een heel beleid opgehangen aan ICT-vaardigheden. Ook in verband met de ICT-coördinatoren zal dat in de toekomst aan bod komen.

Ik heb twee extra vragen rond dit thema. In het verleden zei u dat u ook leerkrachten zou willen uitrusten met ICT-materiaal. Had u daarover al gesprekken met de sociale partners? Kunt u daar al iets meer over zeggen?

Ten tweede, u had het ook over een nieuwe raamovereenkomst om de connectiviteit en de telecomdiensten in het hoger onderwijs te faciliteren. Zullen ze daarmee klaar zijn tegen begin volgend schooljaar?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Er wordt nu inderdaad heel veel gespeculeerd, minister: wat zou het kunnen inhouden? Af en toe licht u een tipje van de sluier. We hebben de visienota al besproken in de commissie. Maar ik vroeg me af: wanneer komt het vervolg? Kunt u daarover een timing geven? Want scholen zitten inderdaad klaar of zijn aan het wachten: wat kunnen, wat moeten, wat mogen we doen? Minister, wanneer komt het vervolg? Wat moet er komen? Decretale verankeringen, uitvoeringsbesluiten, en dergelijke meer? Wanneer zullen die volgen? Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Waar de scholen nu het meest vragende partij voor zijn, is volgens mij in eerste instantie de verdeling van de middelen. Daarom ga ik met een voorstel naar de regering. En dan kunnen we ook communiceren. We zullen dan snel kunnen schakelen, zodat ze weten hoeveel ze toebedeeld krijgen en op grond van welke criteria. Dat is het belangrijkste en dat zullen we op korte termijn kunnen beantwoorden.

De raamovereenkomst betreffende telecom, met het oog op de connectiviteit van de scholen en het garanderen van de cyberveiligheid, is in de markt geplaatst. Dat zal zeker tegen september op poten staan. Na de paasvakantie en zeker voor het reces moet er duidelijkheid zijn over hoe we dat kenniscentrum zien.

Tot slot, de grond van de vraag. We willen voorlopers niet straffen. Vandaar: maatwerk. Ik ben wel gebonden aan bepaalde procedures, aan budget en aan begroting. U weet dat we de middelen die dit jaar en volgend jaar zijn voorzien, kunnen verdelen. Daar ben ik gebonden aan de begrotingsregels.

Ik denk wel dat dit een hoopgevend verhaal zal worden. Maar het eerste waar ik zo spoedig mogelijk werk van zal maken, is de communicatie naar de scholen: 'What's in it for us? Hoeveel kunnen wij krijgen?' Zo kan men de planning maken voor het volgende schooljaar.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, dank u.

Het is inderdaad een belangrijke vraag van de scholen, hoeveel middelen ze krijgen en wanneer. Maar minstens zo belangrijk is hoe en waarvoor ze deze middelen mogen inzetten. Wat zijn hun vrijheidsgraden op dat vlak?

Zo kom ik bij de voorlopers, de scholen die al meerdere jaren sterk gedigitaliseerd werken, volgens het concept van 'bring your own device'. Daar is het cruciale element, in functie van de duurzaamheidsgedachte, de lange termijn, om het eigenaarschap bij de leerlingen te mogen leggen. Het is belangrijk dat we dat voorzien in het kader dat nu voorligt voor het maken van de verdeling van de middelen, zodat de scholen kunnen voortwerken op die manier, en dat ze een inspiratie kunnen zijn voor alle andere scholen, want ze hebben daar natuurlijk de voorbije jaren een heel traject afgelegd en daar ook lessen uit getrokken. Zij moeten die lessen kunnen delen met alle andere scholen.

Minister, ik denk dat we daarover dezelfde mening delen: het moet een duurzame integratie worden. De Digisprong mag geen sprong in het ijle zijn. Het moet echt een toekomst zijn waarin de digitale integratie duurzaam is. Dat daarvoor een provisie nodig zal zijn, is onmiskenbaar. Het zal een belangrijk aandachtspunt blijven in de schoot van de Vlaamse Regering, om daar aandacht voor te hebben.

De leerkrachten en de ICT-coördinatoren moeten zeker ook meegenomen worden als je een schoolbreed gedragen ICT-beleid wil hebben. De leerkrachten zijn daar de sleutelfiguren in, want zij moeten dat omzetten in de klaspraktijk. De ICT-coördinatoren moeten heel dat digitale gebeuren in de school coördineren en nu, in de eerste fase, mee op de rails zetten – om in de spoorterminologie te blijven. We moeten daar op heel korte termijn klare wijn schenken over de middelen die ze krijgen om die opdracht tot een goed einde te brengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het betrekken van scholen in de lokale integrale veiligheidscellen om radicalisering te voorkomen – 2578 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, collega's, tijdens de commissievergadering van 11 maart 2021 bracht het Vlaams Vredesinstituut verslag uit over de rol van het onderwijsveld bij de preventie van gewelddadige radicalisering. Er werd uitgebreid van gedachten gewisseld, vertrekkende vanuit de evaluatie die het Vlaams Vredesinstituut heeft gemaakt van het actieplan van de Vlaamse Regering uit 2015.

In de Lokale Integrale Veiligheidscellen (LIVC's) worden alle lokale actoren, van onderwijs tot lokale besturen, welzijnsactoren, politie en justitie, samengebracht om radicalisering maximaal te voorkomen en te vermijden. Specifiek in dit kader is een rol weggelegd voor het onderwijs. In het onderwijs worden dikwijls de eerste verontrustende signalen opgevangen en daar moet in een opvoedkundige context mee worden omgegaan. Tijdens de vorige regeerperiode heeft de minister van Onderwijs grote inspanningen gedaan, vooral wat betreft het versterken van de leerkrachten, het versterken van inzichten en het aanreiken van handvatten.

Leerkrachten hebben een onmisbare band met jongeren en kunnen tijdig problematisch gedrag of extreem gedachtegoed opmerken en, indien nodig, ingrijpen. Zij kunnen ook inzichten bieden in de evolutie die zich bij specifieke leerlingen voordoet, waar andere actoren niet van op de hoogte zijn. Anderzijds kunnen leerkrachten ook sneller casussen aankaarten bij politionele actoren mocht dat nodig zijn, omdat zij binnen de LIVC's sneller vertrouwen kunnen opbouwen met deze actoren en inzichten in hun werking vergaren. Zo verlaagt de drempel van scholen en leerkrachten om steun te zoeken.

Uit de bevraging blijkt dat er nog steeds maar een beperkte deelname is van scholen – 29 procent volgens het Vlaams Vredesinstituut (VVI) – en de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) – 10 procent – aan de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (LIVC R's). Verder blijkt ook uit deze bevraging dat lokale besturen aangeven dat het motiveren van actoren om samen werk te maken binnen een integrale aanpak een van de grootste uitdagingen vormt.

Minister, hoe zult u ervoor zorgen dat, naar aanleiding van het op komst zijnde decreet over de LIVC R – de uitbreiding van de rondetafel zeg maar –, de onderwijsactoren gestimuleerd worden om deel te nemen aan de LIVC R? Welke acties zult u ondernemen om scholen en CLB's te ondersteunen in deze preventieve opdracht?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In de aanpak van radicalisering en polarisering denk ik dat de betrokkenheid van de onderwijsactoren essentieel is. Mijn administratie heeft regelmatig contact, en ikzelf natuurlijk ook, met de onderwijskoepels, het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) en de CLB-sector om zo de vinger aan de pols te houden en hen te informeren over nieuwe ontwikkelingen. Ook bij de opmaak van het decreet over de LIVC R zijn zij geconsulteerd. Dat liet toe om gevoeligheden en onduidelijkheden te capteren. De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) bevestigt dat ook in het advies van november vorig jaar: "Bij de voorbereiding werden onderwijspartners betrokken en het huidige voorontwerp voldoet aan de

bezorgdheden die toen werden geuit in het kader van een reeds bestaande en functionerende praktijk die nu decretaal verankerd wordt.”

U geeft aan dat uit een bevraging van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) blijkt dat scholen en CLB's maar weinig deelnemen aan de LIVC's, respectievelijk 29 procent en 10 procent van de gemeenten. Ik moet dat wel wat kaderen: het is de burgemeester die op basis van de lokale context beslist welke actoren hij of zij al dan niet uitnodigt op zo'n LIVC; scholen of CLB's nodigen zichzelf dus niet uit. En als onderwijsactoren niet rechtstreeks mee aan tafel zitten, betekent dat ook niet dat ze niet betrokken zijn. Soms wordt bepaalde info ook gedeeld met een contactpersoon van de lokale administratie, of van de lokale politie, die wel mee aan tafel zit. Vaak is dat ook gewoon een organisatorische of praktische kwestie. Tot slot geven lokale besturen zelf aan dat met name het ontbreken van een juridisch kader een hinderpaal kan zijn in de uitbouw van hun LIVC. En net dat willen we met het nieuwe decreet aanpakken.

Hoe gaan we de onderwijsactoren nu sensibiliseren en informeren? Als Vlaamse Regering willen we dat zoveel mogelijk beleidsdomeinoverschrijdend en integraal aanpakken. Daarom spraken we af om één gezamenlijk draaiboek te maken voor alle actoren betrokken bij de LIVC's, inclusief de onderwijsactoren. De bedoeling van dat draaiboek is om het nieuwe decreet op een duidelijke en toegankelijke manier toe te lichten en daarnaast wat praktische handvatten te bieden voor de organisatie en het verloop van zo'n LIVC. Kortom: aandacht voor de theorie, de regelgeving, maar evengoed de praktijk. De VVSG houdt de pen vast, maar stemt wel af met de betrokken administraties, dus ook met de mijne.

We willen dat draaiboek klaar hebben op het moment dat het nieuwe decreet, dat is ingediend bij dit Vlaams Parlement en hier nog besproken en gestemd moet worden, in werking treedt. Daarvoor kunt u ook te rade gaan bij de coördinerende collega-ministers Somers en Demir, want voor alle duidelijkheid: de coördinatie zit dus niet bij mij. Als na de lancering van het draaiboek zou blijken dat er nog bijkomende vragen of noden op het terrein zijn, zullen we daar zeker infosessies rond opzetten, ofwel samen met andere sectoren, ofwel specifiek voor de onderwijsactoren.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden.

Vanuit de praktijk en de lokale ervaring kan ik inderdaad getuigen dat de cijfers van de betrokkenheid van het onderwijs op dit ogenblik in de juiste context moeten worden geplaatst, omdat het kader nog ontbreekt om ze mee te laten aanschuiven aan die tafel en daar belangrijke informatie en casussen van jongeren te delen. Het is cruciaal waar het hier over gaat: het delen van belangrijke en vaak gevoelige informatie. Daarom is het heel goed dat het onderwijs heel nauw betrokken is, vooral bij de opmaak van het draaiboek, zeg maar de operationalisering van het hele gebeuren rond de LIVC's, omdat we toch vaststellen dat het winnen van vertrouwen van de scholen om daar mee aan te schuiven – en dat klinkt misschien heel eenvoudig – toch een heel grote opdracht is die ik vaststel op het terrein. Dat is heel belangrijk.

Het is vaak heel opvallend hoe terughoudend scholen zijn om de stap te zetten naar veiligheidsdiensten voor het melden van feiten die heel grensoverschrijdend zijn. Dat is een belangrijke opdracht voor ons allemaal, voor lokale besturen, veiligheidsdiensten en alle andere Vlaamse actoren om het vertrouwen van elkaar te winnen om daar de nodige informatie met elkaar te delen.

Er zijn wel degelijk nieuwe ontwikkelingen, zelfs in deze coronatijden. Dat bleek recent nog. Minister van Justitie Van Quickenborne heeft ernaar verwezen dat er

voor het eerst in drie jaar tijd opnieuw minderjarigen op een terroristenblad staan. Dat is toch wel onrustwekkend. Dat bevestigt ook dat we vandaag in tijden van corona niet moeten denken dat dat probleem weg is. Integendeel, men radicaliseert vaak achter de pc. Het zijn zogenaamde 'low actors', maar die radicaliseren vanachter de computer thuis.

De digitalisering op dat vlak is een belangrijk aandachtspunt dat u mee in ogenschouw moet nemen bij de betrokkenheid van het onderwijs. Er moet extra aandacht gaan naar heel dat online gebeuren, waarbij jongeren elkaar online heel gemakkelijk en heel snel kunnen vinden, helaas ook met foute gedachten en ideeën. Ik wil dat hier meegeven als een bijkomende vraag, of u daartoe bereid bent omdat we daar zelf ook naar op zoek zijn. Want het gaat tegenwoordig heel snel in alle sociale mediakanalen. We zien links en rechts groepjes opduiken die expliciet geradicaliseerd extreem gedrag uiten en zo met elkaar in contact komen. Mijn vraag is om vanuit onderwijs in relatie tot de LIVC's daarvoor nog meer aandacht te hebben.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Iedereen is het erover eens dat de scholen aanzien worden als een heel belangrijke partner in die lokale integrale veiligheidscellen. Minister, u geeft terecht aan dat de burgemeester de mensen kan uitnodigen, maar de VVSG heeft sowieso een ondersteunende rol. De subsidies voor die ondersteunende rol worden ook verlengd. Ziet u bij hen ook een rol of een verantwoordelijkheid om dat mee te ondersteunen, misschien in functie van de burgemeester, om aan te kaarten dat daar waar het niet gebeurt, het onderwijs toch een belangrijke rol zou kunnen spelen?

Wat betreft de spanningen binnen het CLB, waar collega Brouns terecht op heeft gewezen, over de deelname aan het multidisciplinaire casusoverleg vanwege het beroepsgeheim en dergelijke meer, is het nieuwe LIVC-decreet een heel belangrijke factor om het kader te scheppen dat het veilig en nodig is om informatie te delen. Bij besprekingen met het Vlaams Vredesinstituut gaf het instituut aan dat dit kader noodzakelijk is, maar niet voldoende zal zijn, omdat er nog heel veel afhankelijk is van praktische afspraken die gemaakt zullen moeten worden tussen deelnemers over het vertrouwen en het respect. Collega Brouns heeft er ook al naar verwezen. Dat decreet is een belangrijke stap, maar hoe zal men verder evalueren hoe die deelname van het onderwijsveld verloopt in dat casusoverleg? Hoe zal men na het invoeren van het LIVC-decreet in het kader van het beroepsgeheim en het delen van informatie evalueren of dat effectief ook beter verloopt en dat het vertrouwen er ook is?

Bij de besprekingen met het Vlaams Vredesinstituut heb ik het ook al gedaan, maar ik wil hier toch nog eens het belang onderstrepen van een gedeeld begrippenkader, zodat iedereen werkt met de juiste bewoordingen en zodat die bewoordingen ook bij iedereen dezelfde definities achter zich hebben, zodat daar geen vergissingen rond kunnen gebeuren. Collega Brouns verwees ook terecht naar mediawijsheid met betrekking tot online radicaliseren.

Ik heb ook nog een kleine bijkomende vraag. Is het aanspreekpunt nog steeds voldoende gekend bij leerkrachten? In het begin werd daar heel vaak gebruik van gemaakt. Nu lijkt de storm wat te gaan liggen, maar het aanspreekpunt is er nog altijd. Is dat nog steeds voldoende gekend? Wordt dat nog voldoende gebruikt door ons onderwijspersoneel?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zijn hier eigenlijk vooral bezig met een discussie over andere beleidsdomeinen en de werkzaamheden die momenteel door collega's

Somers en Demir in goede banen worden geleid. Maar wat de rol van Onderwijs betreft, hebben wij natuurlijk een belangrijke signaalfunctie. Wij zijn kanaries op dat vlak.

Ik stel ook vast dat heel wat leerkrachten dat vandaag al spontaan doen, zelfs rechtstreeks tot ons kabinet. Het is goed dat er echt een bezorgdheid is, een 'awareness', een bewustzijn dat men daar attent voor moet zijn en dat men dat moet melden en dat men desgevallend moet optreden.

Het online gegeven is natuurlijk een thema dat wordt meegenomen in het nieuwe actieplan dat in opmaak is, in coördinatie door minister Somers en minister Demir. De VVSG blijft de ondersteunende rol ten aanzien van de lokale besturen opnemen en stemt ook af met onze administratie als het gaat over signalen inzake onderwijs.

De evaluatie van het decreet is opgenomen in het decreet zelf. De rol van onderwijsactoren wordt daar zeker in meegenomen.

En tot slot denk ik dat het aanspreekpunt gekend is. Het wordt nog altijd bekend-gemaakt. De vragen lopen daar toch wel binnen. Het is dus niet zo dat ze daar niets van informatie krijgen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Bedankt voor uw bijkomende antwoorden, minister.

Vier punten zijn heel belangrijk, denk ik. Eén, de uitermate grote betrokkenheid van het onderwijs bij de lokale integrale veiligheidscellen. Wat we toch vaststellen op het terrein en wat ook blijkt uit grote bevestigingen en onderzoeken op dat vlak, is dat er bij leerkrachten vaak een zekere handelingsonzekerheid is om om te gaan met bepaalde extreme gedragingen. Het is niet altijd evident om daar gepast op te reageren. Dus de ondersteuning van de scholen daarbij, de uitnodigende aanpak ten aanzien van de scholen, het wekken van vertrouwen en dat vertrouwens-klimaat, dat is heel belangrijk. Dat is meteen ook het tweede punt.

Ten derde, beter voorkomen dan genezen, en de ketengedachte. Preventie is cruciaal. Het verbindende schoolklimaat is ook heel mooi naar voren gekomen in de voorstelling van het Vlaams Vredesinstituut. Dat is uitermate belangrijk om extreem gedrag of polarisatie te vermijden. Dat is het uiteindelijke doel. Inzetten op positieve identiteitsontwikkeling is iets wat wij in onze regio doen en dat zijn vruchten blijkt af te werpen. En vier, bijzondere aandacht voor de online radicalisering. Mediawijsheid is daarbij heel belangrijk.

Er is in het decreet inderdaad een evaluatie van het decreet voorzien. Maar ik heb er de vorige keer ook naar verwezen dat de VVSG op dit ogenblik in het kader van een Europees project een evaluatie-instrument ontwikkelt voor LIVC's. We hebben binnenkort dus een eigen evaluatie-instrument om met die LIVC-werking aan de slag te gaan en vanuit de betrokkenheid van de verschillende nieuwe partners die rond de tafel aanschuiven daarmee aan de slag gegaan, om dat ook voortdurend te verbeteren en te optimaliseren, om te vermijden dat onze jongeren uiteindelijk radicaliseren, want dat blijft het doel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over structurele middelen voor de psychologische ondersteuning van studenten – 2591 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Het is een understatement te zeggen dat onze studenten het zwaar hebben. Daarover hebben we het hier al vaker gehad. En het blijft maar duren. De nieuwe coronamaatregelen zijn ook voor veel studenten een harde klap.

Het probleem van de slechte toestand van het psychisch welzijn van studenten bestaat natuurlijk al langer, maar door de coronacrisis en het afstandsonderwijs is dat alleen maar erger geworden en vooral ook bloot komen te liggen. Veel meer studenten voelen zich slecht in hun vel. De vraag naar psychologische ondersteuning is enorm sterk toegenomen.

Op donderdag 4 maart stelde collega Warnez in de commissie Onderwijs een vraag aan de minister over het psychisch welzijn van jongeren, naar aanleiding van de oproep van de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS), de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) en de Vlaamse Jeugdraad. De Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) ondersteunde deze oproep met een opiniestuk. Minister, op de vraag van de heer Warnez, antwoordde u het volgende: "Ik heb van de VLIR ook een schrijven gekregen waarin men zegt dat het aanbod voor psychologische ondersteuning afdoende is door de inzet van studenten psychologie."

Ik heb ondertussen wel wat feedback gekregen van de VLIR. Die wijst erop dat de uitspraak van de minister niet echt overeenkomt met wat de VLIR in zijn schrijven aanhaalde. De VLIR vroeg extra budget vanuit de Vlaamse overheid en ziet dat het huidige aanbod aan psychologische begeleiding onvoldoende is voor de grote en stijgende vraag. Studenten – dat weten we ondertussen allemaal – moeten soms wekenlang wachten voordat ze verder geholpen kunnen worden, omdat er onvoldoende middelen en mensen zijn. Minister, u voorzag in 2020 eenmalige middelen om aan de vraag tegemoet te komen. Maar aangezien het een probleem is dat helaas al langer aansleept, zijn wij ervan overtuigd dat er structurele maatregelen nodig zijn.

Minister, ik heb twee nogal 'straightforward' en simpele vragen.

Erkent u dat de VLIR om extra ondersteuning en middelen heeft gevraagd om de stijgende vraag aan psychologische ondersteuning te kunnen ondervangen?

Zult u structureel extra middelen en ondersteuning voorzien voor de hogeronderwijsinstellingen om de uitdagingen op het vlak van het psychisch welzijn van studenten aan te gaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In de brief stelt de VLIR inderdaad dat er middelen nodig zijn om het aanbod dat de universiteiten hebben, open te kunnen stellen voor alle studenten die daar nood aan hebben. Maar er stond ook wel letterlijk in: 'We hebben een aanbod, maar kunt u ons nog assisteren met betrekking tot het openstellen daarvan?' De VLIR vraagt dat na de pandemie de aandacht voor de mentale gezondheid van studenten niet verdwijnt en doet een oproep om structureel en duurzaam te investeren in mentale zorg en ondersteuning van studenten. Op dat

punt heb ik de VLIR gerustgesteld: ook na de pandemie zullen we de aandacht voor dit thema niet laten verslappen. Integendeel, met de initiatieven die we nu hebben genomen, hebben we de basis gelegd voor een structureel beleid – voor het eerst! – rond het mentaal welzijn van studenten. Vanaf volgend jaar zal ik het Vlaanderenbreed beleid dat ik vandaag uitrol, ook structureel verankeren.

Tegelijk stelde de VLIR ook dat het aanbod potentieel afdoende is. Er moet nu dus – zoals ik de VLIR heb begrepen – niet onmiddellijk een bijkomend aanbod worden gecreëerd. Het bestaande aanbod moet toegankelijker worden gemaakt en voor elke student die er nood aan heeft, worden uitgerold. Ik heb wel begrepen dat die stelling niet zo absoluut is en dat er zich op sommige vlakken misschien toch wel een vraag of een probleem stelt. Maar dat was toch niet zo duidelijk in dat schrijven. Heel de thematiek of de discussie ging over wachtlijsten voor studenten, waarvan sommigen zeiden dat ze die niet hadden. De situatie is tot op heden nog beheersbaar en het aanbod is breed genoeg. Alleen doe ik ook daar een oproep om in de toekomst te investeren in een duurzaam beleid rond mentaal welzijn van studenten. Uit de bevraging die de regeringscommissarissen deden bij de diensten voor studentenvoorzieningen kwam een gelijkaardig beeld naar voren.

Ik heb in de commissie gezegd dat ik bereid ben om te voorzien in extra mensen of middelen wanneer men heel gefocust kan antwoorden op de vragen daaromtrent.

Waarom zijn die middelen nodig en waar kunnen we ze concreet inzetten? Ik had daarover op 19 maart 2021 een goed overleg met de Vlaamse Interuniversitaire Raad. We spraken af dat zij, in afwachting van de resultaten van het SIHO-project (Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs), dat heel die bevraging organiseert, nu al in kaart brengen wat ze reeds gedaan hebben met de extra middelen die ze kregen en wat de bestedingsgraad is van die middelen. Ze gaan ook aangeven waar er nog gaten zouden kunnen zijn die gevuld moeten worden. Aan de vraag naar structurele extra middelen en ondersteuning wordt antwoord gegeven met het Vlaanderenbreed beleid dat we momenteel uitrollen.

Van de VLIR vernam ik ook dat er niet in elke regio een wachttijd is voor sommige studenten. In Gent zou de wachttijd bijvoorbeeld wel langer zijn. Een deel van het SIHO-project betreft ook de toegankelijke antennes inzake mentaal welzijn van studenten in de studentensteden. Dankzij de regionale verbindingsofficier die ik in Gent heb aangesteld, gaan we een goed zicht krijgen op hoe we daar specifiek de werking kunnen verbeteren.

Ik wil wel wat corrigeren. We hebben niet enkel in 2020 bijkomende middelen vrijgemaakt. Ook in 2021 zal ik 800.000 euro inzetten boven op de structurele middelen voor mentaal welzijn.

We zijn trouwens al een tijd bezig de noden rond mentaal welzijn van studenten in kaart te brengen. Dat is de eerste stap die we hebben gezet, een soort van Vlaanderenbrede nulmeting, net met het oog op de uitrol van zo'n structureel beleid. Ik wil hier ook nog eens oproepen om de problematiek van mentaal welzijn van studenten niet te beperken tot één aspect ervan, namelijk de toegang tot psychologen. Dat is een klein onderdeel ervan.

Ik verwijs naar de bevraging die de Vlaamse Vereniging van Studenten samen met professor Bruffaerts van de KU Leuven heeft uitgevoerd. We zullen de resultaten eind volgende maand online voorstellen. Ik verwijs ook naar het project rond mentaal welzijn van studenten dat door het SIHO gecoördineerd wordt en waar we naast een digitaal e-health-platform ook zes lokale verbindingsofficieren zullen uitzetten om regionaal omgevingsanalyses te maken die de situatie binnen de regio's in kaart zullen brengen en die aandachts- en verbeterpunten naar voren zullen schuiven. Dit laatste project is ook op kruissnelheid.

Ik heb er het volste vertrouwen in dat het SIHO dit samen met de studenten-voorzieningen, de VLIR, VVS en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) tot een goed einde zal brengen. Zo zullen we een mijlpaal hebben bewerkstelligd, met eindelijk een structureel duurzaam beleid rond de aanpak van mentaal welzijn bij studenten. We gaan niet blind varen. We zullen geen extra structuren inbouwen. Maar we zullen zoveel mogelijk bruggen bouwen en verbindingen leggen, waar we dat kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik had dat schrijven van de VLIR toch lichtelijk anders begrepen: als een oproep om structureel meer te investeren in het psychisch welzijn van studenten. Het klopt dat er verschillen zijn tussen de verschillende hogeronderwijsinstellingen, maar ik denk dat de nood overal hoog is. En dan spreken we nog niet over het feit dat we zien dat er vandaag nog altijd veel te veel studenten worstelen, studenten die hun weg niet vinden naar de psychologische dienstverlening van de hogeronderwijsinstellingen. Er is sowieso een uitbreiding van het aanbod nodig.

Ik ben blij dat u zegt dat er nood is aan een structureel beleid rond psychisch welzijn. Ik kan alleen maar blij zijn met het feit dat u ondertussen met de VLIR samenzit om te bekijken hoe het aanbod vandaag werkt, waar daar nog gaten in zitten. Dat is een goed begin.

Daarna gaat het altijd over de centen. Als u zegt dat u werkt aan het uitrollen van een structureel beleid, over welke bedragen gaat het dan? Wordt daar een verhoging voorzien? Is dat meer dan vandaag al is opgelegd, in termen van eenmalige middelen?

Ik maak van de gelegenheid gebruik om nog een punctuele vraag te stellen. De extra middelen die u had vrijgemaakt voor de studentenvoorzieningen (stuvo's) waren natuurlijk niet alleen bedoeld voor psychologisch welzijn maar ook voor de financiële problemen van studenten die als gevolg van de coronacrisis vaak hun studentenjob hadden verloren en daardoor in moeilijk financieel vaarwater terechtgekomen waren. Kunt u ons daar een stand van zaken geven? Vinden studenten hun weg naar de stuvo's om ook financiële steun te krijgen? Krijgt u signalen van de stuvo's dat het voorziene budget daarvoor volstaat?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

U weet dat mijn fractie dit thema heel belangrijk vindt. Ik heb samen met onder andere collega Schryvers een conceptnota voor nieuwe regelgeving hierover ingediend. Daar zitten verschillende aspecten in. Zo geloven we bijvoorbeeld ook heel sterk in het uitrollen van digitale bestaande zelfhulpinitiatieven zoals <https://studerenzonderblokkeren.be/>. Dat zijn effectieve initiatieven die vooral op korte termijn hulp kunnen bieden via zelftestoefeningen en digitale beschikbaarheid van studentenpsychologen. Dat is een preventieve manier om op te treden naast andere preventieve maatregelen. Maar de aanwezigheid van de studentenpsychologen zelf op de campus is een conditio sine qua non. Dat is vrij duidelijk.

Voor ons moet elke student recht hebben op vijf consultaties per jaar binnen de twee weken na aanvraag. Ik weet dat heel veel hogescholen en universiteiten daaraan voldoen, maar dat is niet overal het geval. Elke student verdient volgens ons een gelijke behandeling op dat vlak, maar daarvoor moeten er voldoende middelen zijn. Daarnaast kunnen ook laatstejaarsstudenten psychologie worden ingezet, bijvoorbeeld als onderdeel van de stage.

Minister, er is wat onduidelijkheid, er zijn wat concrete vragen en het is goed dat u daarnaar wilt luisteren. We zijn ook blij met uw engagement, maar het lijkt ons interessant om daar zelf nog een aantal experts over te horen, bijvoorbeeld in deze commissie.

Het is uiteraard goed dat u een aantal structurele dingen doet, maar wij zijn er echt van overtuigd dat er ook op korte termijn acties moeten worden ondernomen, morgen, bij wijze van spreken. Want als we met studenten spreken, dan voelen we dat het voor velen van hen te veel wordt. En dan gaat het niet alleen over de studies, maar over veel meer dan dat.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Zoals de heer Warnez zegt, zijn er twee belangrijke aspecten aan deze vraag. Eerste vraag is wat er op korte termijn moet gebeuren. Ik weet dat de instellingen al heel veel doen. De vraag is hoe u hen op korte termijn ook kunt ondersteunen.

Het tweede aspect betreft het structureel beleid, dat van bijzonder groot belang is. Als u zegt dat we daar werk van moeten maken, begrijp ik dat daar het voorbije jaar te weinig werk van gemaakt is. Laat ons deze crisis dan ook 'gebruiken' om het structureel beleid rond mentaal welzijn voor eens en voor altijd op de sporen te zetten. Ik ben de eerste om te erkennen en te waarderen dat de hogeronderwijsinstellingen nu al veel inspanningen doen. Het is dus niet zo dat er niets gebeurt; er gebeurt heel veel, maar zoals u zegt, is de afstemming voor een deel afwezig. Begrijp ik het goed dat u net die verbindingsofficier wilt inzetten om de coördinatie en afstemming te vergroten? Hebt u al tussentijdse resultaten die aangeven of dit lukt?

Ik wil ook nog een suggestie doen aan de commissie. Ik zou zeker die verbindingsofficieren of een aantal onder hen na de zomer, wanneer we hopelijk het ergste achter de rug hebben, naar de commissie willen uitnodigen om te vragen wat hun bevindingen zijn. Ik denk dat zij nu een heel goed zicht hebben op wat er al is, wat nog ontbreekt en waar nog kan worden bijgestuurd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we moeten niet ontkennen dat deze thematiek een uitdaging is, te meer omdat we het om die reden ook hebben opgenomen in ons regeerakkoord. Het is ook iets wat de vorige ministers van Onderwijs al hebben bekeken maar ook niet altijd hebben kunnen oplossen. Zo niet, hadden we vandaag deze vragen niet.

We hebben natuurlijk ook de band met Welzijn. Ook daar stel ik vast dat het bijvoorbeeld in de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) ook niet altijd evident is. Minister, ik wil u oproepen om dit niet alleen op de schouders van de studentenpsychologen te leggen, maar ook te overleggen met minister Beke over de mate waarin hij vanuit zijn bevoegdheid Geestelijke Gezondheidszorg nog kan bijspringen, of meer zelfs, dit ook kan meenemen in de preventieve en geestelijke gezondheidszorg.

Bovendien, collega's – en dit wil ik toch zeker zeggen –, is de beste manier om de mentale gezondheid van onze studenten op peil te houden, ervoor zorgen dat ze student kunnen zijn. De taferelen van afgelopen dagen in alle studentensteden bewijzen dat. De beste mentale en psychologische begeleiding voor een student is een andere student. Herinner u uw eigen studentenijd, waarin je bij een andere student kon gaan klagen: 'Snap jij iets van die statistiek?' En als die dan 'neen' antwoordde, was dat een hele opluchting, want dan waren jullie al met twee die het niet snapten. Dat is eigenlijk een interne, onderlinge studiebegeleiding.

Het beste dat we daarvoor kunnen doen is ervoor zorgen dat studenten kunnen studeren, naar de les kunnen gaan, waar ze elkaar kunnen ontmoeten en ook onderling contact kunnen hebben, wat door de nieuwe maatregelen nu helaas niet mogelijk is. Ik weet niet of dat altijd wordt meegenomen in de beslissingen die worden genomen. Ik doe die vaststelling samen met u, collega's en minister. We kijken ernaar en we zien het. Minister, onze fractie vraagt om daar verder op in te zetten.

Ik onderschrijf wat collega Danen zegt: de instellingen doen al zeer veel. Misschien moeten we ook eens bekijken wat de instellingen wel of niet hebben gedaan met de extra middelen die ze van u hebben gekregen, minister. Want op dat vlak stel ik op het terrein toch ook wel wat verschillen vast.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er werd gevraagd naar de werkzaamheden van verbindings-officieren. Die zijn gestart sinds januari, voor alle duidelijkheid. Ik moet niet dicteren wat de commissie moet doen in het kader van haar werkzaamheden. Maar ik denk dat het zinvol kan zijn om, naar aanleiding van de bevraging die we eind april zouden bekendmaken – de bevraging van de Vlaamse Vereniging van Studenten, samen met professor Bruffaerts – in de commissie een en ander te bespreken en wat experts te kunnen horen.

Ik zie net dat de communicatie van de VLIR naar buiten is gebracht. Ik heb gisteren, tussen alles door, onmiddellijk moeten schakelen omdat er op het Overlegcomité werd beslist om ook voor het hoger onderwijs het contactonderwijs naar nul te brengen. Ik heb de operationalisering besproken met de VLIR. We hebben gezegd dat er nog altijd een uitzondering moet worden voorzien voor essentiële activiteiten. Ik denk aan essentiële practica in het kader van de gezondheidszorg, de medische opleidingen. Ook hebben we afgesproken dat we de stille studieplekken voor studenten moeten kunnen blijven aanbieden. Dat is de essentie van wat we daar zijn overeengekomen.

We hebben inderdaad extra middelen voorzien voor de stuvo's, in twee bewegingen: één keer een beperkt bedrag van 1,5 miljoen euro, daarna 10 miljoen euro. We hebben er toen echt voor gekozen om te werken via de studentenvoorzieningen, omdat de studenten daar mee aan tafel zitten bij de beslissingen over de besteding van die middelen.

Er komen ook nog extra federale middelen, heel specifiek voor mentaal welzijn. We bekijken samen hoe we daar invulling aan kunnen geven. Ik vind het goed dat men ook op dat niveau de reflex heeft gehad. Ik heb begrepen dat dat wel nog in de kinderschoenen staat. Ik heb het signaal gekregen dat men bereid is om daarover de dialoog aan te gaan. We zullen dat zeker doen, ofwel rechtstreeks met de VLIR ofwel spelen we daar een tussenrol. Dat zullen we zeker opnemen. Het is goed dat er vanuit het federale niveau extra aandacht en extra middelen zijn voor dat mentaal welzijn.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Corona blijft natuurlijk maar duren. Ik zei het al: het feit dat, net nadat de studenten het perspectief hadden gekregen om opnieuw naar de aula te kunnen gaan, dat weer wordt afgenomen, is echt een ongelooflijke dobber. Ik denk dat heel wat studenten het er gewoon mee hebben gehad.

Ik ben dan ook blij dat u erover nadenkt om op korte termijn opnieuw te schakelen. Die studieplekken lijken mij inderdaad belangrijk. Ik ben ook heel positief over het feit dat u met de federale overheid rond de tafel gaat zitten om te bekijken hoe

haar plannen rond extra ondersteuning voor de studenten kunnen worden gekoppeld aan wat er op Vlaams niveau al is gebeurd.

Maar ik herhaal dus mijn oproep om inderdaad ook op langere termijn de gelegenheid aan te grijpen om naar een structureel beleid te gaan. Dat zou wat ons betreft moeten inhouden dat er ook een budgetverhoging komt om bijvoorbeeld extra studentenpsychologen op de verschillende campussen te kunnen aanwerven. Want ik denk dat daar toch een ongelooflijk knelpunt zit. Een goed aanbod van studentenpsychologen is een begin van een degelijk beleid rond studentenwelzijn.

Ik kijk ook uit naar de resultaten van die bevraging van VVS en eigenlijk ook van de contactpersonen in de verschillende studentensteden. Zo kunnen we de discussie opstarten over hoe dat structureel beleid er dan het best kan uitzien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over kwetsbare leerlingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs – 2600 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Mijn vraag gaat over een onderwerp waar we het al vaker over hebben gehad, minister, en dat mij bijzonder na aan het hart ligt. Ik blijf er ook maar alarmsignalen over ontvangen, en u ook, als ik het goed begrepen heb, toen u twee weken geleden uw haren liet knippen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso). Het is duidelijk dat er nog altijd heel grote zorgen zijn op het terrein over het feit dat kwetsbare leerlingen uit de boot dreigen te vallen op het moment dat het dbso volledig wordt ingekanteld in duaal leren. Voor die jongeren zal daar eigenlijk geen plaats meer zijn.

Ik deel die zorgen. Er is onlangs rond de tafel gezeten met een aantal mensen van de centra voor deeltijds onderwijs (CDO's). Die hebben nog eens haarfijn uitgelegd waar de verschillende knelpunten en onduidelijkheden op dit moment zitten. Ik vond het toch absoluut de moeite om daar in de commissie nog eens op door te gaan. Want veel leerlingen die vandaag in het dbso zitten, zijn gewoon kwetsbaar. Die vinden heel moeilijk hun plaats of passen gewoon helemaal niet binnen het reguliere voltijdse onderwijs en het zijn vaak leerlingen met sociale of persoonlijkheidsproblemen.

Om dat op te vangen wordt er binnen het dbso gewerkt met persoonlijke trajecten op maat, waarbij sociale begeleiding is voorzien. Dat vind ik heel belangrijk. Het doel van het dbso is vooral ervoor zorgen dat dat soort jongeren opnieuw gemotiveerd raken en zoveel mogelijk vaardigheden opdoen tijdens hun schooltijd, zowel op het vlak van arbeidsattitude als beroepskwalificaties, om later alsnog hun weg te vinden op de arbeidsmarkt.

Maar zoals het al vaker is gezegd, dreigt die flexibele aanpak op maat, met verschillende pistes, nu verloren te gaan. Ten eerste dreigen veel jongeren die nu hun draai hebben gevonden in het dbso op een bepaald moment vast te komen zitten. Duaal leren vertrekt namelijk van een striktere graadinfilling: leerlingen kunnen in de toekomst niet langer verder studeren in praktijkvakken om beroepskwalificaties te halen zonder eerst te slagen voor de vakken algemene vorming op het niveau van een graad. Zo heb ik het althans begrepen. Op het moment dat

zulke leerlingen blokkeren, is de kans natuurlijk groot dat ze afhaken, met als resultaat een grotere schooluitval.

Ten tweede voorziet de nieuwe aanpak ook niet echt een duurzame oplossing voor leerlingen in het dbso die eigenlijk niet klaar zijn om in een tewerkstellingstraject te stappen, en – laat ons eerlijk zijn – het soms ook gewoon nooit zullen zijn. Minister, u hebt eerder al gezegd dat in het nieuwe stelsel van duaal leren een aanloopfase wordt geïntroduceerd of zal blijven bestaan. Maar daar is op dit moment ten eerste al een hele grote wachtlijst voor, dus veel jongeren waarvoor die aanloopfase bedoeld is, zullen niet meteen in zo'n aanloopfase kunnen starten. Wat moet daar dan mee gebeuren?

Bovendien is het compleet onduidelijk wat er moet gebeuren met leerlingen die na de aanloopfase – die ook zal worden beperkt in tijd, als ik het goed begrepen heb – toch niet klaar zijn om in te stappen in zo'n arbeidstraject. Ook over de toekomstige invulling van het statuut 'niet beschikbaar' is weinig duidelijkheid.

Dan is er nog een specifieke groep die het slachtoffer dreigt te worden van de inkanteling, en dat zijn de leerlingen uit het OKAN-onderwijs (onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers), die eigenlijk nog onvoldoende Nederlands kunnen. In het secundair onderwijs krijgen zulke leerlingen één jaar Nederlandse taallessen, daarna krijgen ze begeleiding in het vervolgonderwijs. Indien ze toch onvoldoende het Nederlands onder de knie hebben om in het regulier onderwijs les te volgen, komen ze vaak terecht in het dsbo. De centra voor deeltijds onderwijs voorzien daar dan persoonlijke trajecten om toch te proberen om hen arbeidsrijp te maken, maar een arbeidservaring is voor dat soort leerlingen vaak te hoog gegrepen. Op dit moment is er niet echt een alternatief voorzien voor deze groep leerlingen, die elk jaar groter wordt, en die op dit moment dus wel een plaats heeft in het dbso. Ze doen daar ook beroepskwalificaties op. Maar de kans dat die echt met een diploma afstuderen is jammer genoeg niet zo heel groot.

Minister, als u dat allemaal hoort, bent u het dan niet met mij eens dat we er toch nog eens heel goed over moeten nadenken om een apart leertraject open te houden voor leerlingen die nooit klaar zullen zijn voor duaal leren? Zult u binnen het nieuwe systeem maatwerk mogelijk blijven maken voor kwetsbare jongeren? Bent u bereid het strikte graaddenken in duaal leren los te laten en de mogelijkheid open te laten van een meer modulair systeem, zoals dat vandaag bestaat? Zult u binnen het duaal leren ook de nodige sociale en persoonlijke begeleiding blijven voorzien voor deze jongeren?

Op welke manier zal de aanloopfase in het nieuwe systeem worden ingevuld? Dat is een heel belangrijke vraag, want daar zijn heel veel vragen over. Zal die onbeperkt zijn in de tijd? Op welke manier zult u de bestaande wachtlijsten wegwerken? Worden daarvoor extra middelen voorzien?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb mezelf inderdaad met veel plezier laten coifferen, goed op tijd, dus, en keikort. Het was ook goed om nog eens die voeling met het terrein te kunnen hebben. Normaal gezien dweil je als minister van Onderwijs heel veel scholen af, maar dat is het afgelopen jaar wel even anders geweest.

Ik ben het met u eens dat dit systeem van leren en werken voor een zeer heterogene groep leerlingen een bijzondere meerwaarde biedt. Binnen die heterogeniteit van leerlingen is er een groep kwetsbare leerlingen die in de school een belangrijke houvast vinden. Ik wil ook in de toekomst zulke garanties voor kwetsbare leerlingen blijven bieden. Ik denk dus dat we dezelfde analyse maken. Ik weet niet of we ook gelijk lopen op het vlak van de oplossingen. Ook bij ons loopt de discussie nog aangaande de rol van een en ander, ook met betrekking tot deeltijds leren en

werken. Maar het is wel zo dat de aanloopfase, de doelstelling van de aanloopfase en de ondersteunende trajecten die bestaan, ook belangrijk zijn in dezen. De aanloopfase krijgt nu meer en meer uitwerking, waarbij het uitgangspunt steeds is: een traject voor leerlingen die op termijn willen leren op een werkplek, maar daar nog niet klaar voor zijn.

Samen met collega Crevits heb ik aan de doelgroep van de aanloopfase al een ruime invulling gegeven. Het gaat niet enkel om de leerling die op korte termijn zal instappen in een duaal traject, maar ook om de leerling die opnieuw richting moet krijgen in zijn of haar onderwijstraject en voor wie een klassenraad vanuit zijn deskundigheid inschat dat een aanlooptraject een waardevolle stap is. Ik ben ervan overtuigd dat we nog wel wat discussie voor de boeg hebben, maar de vraag is of er een bijkomend parcours nodig is, waarvan zowel de finaliteit als de plaats in het onderwijssysteem onduidelijk is. Ik wil voor elke leerling een duidelijke ambitie en toekomstperspectief.

Binnen de aanloopfase, maar bij uitbreiding ook het duaal leren, staat maatwerk centraal. Maatwerk laat de aanbieder toe om voor elke leerling een eigen traject uit te tekenen, aangepast aan de betrokken noden, behoeften en mogelijkheden. En dat maatwerk is ook mogelijk bij een gradenstructuur. Zo is een doorstroom over de graden heen, op basis van beroepsgerichte vorming, al mogelijk. Een modulaire kan naast een lineaire structuur worden georganiseerd. Het kwalificeren van leerlingen doorheen het hele schooljaar is mogelijk. Dus als u vraagt of ik bereid ben om het strikte graaddenken los te laten, dan kan ik verzekeren dat die gradenstructuur geen enkel probleem vormt, gelet op de flexibiliteit die toch al is ingebouwd in het systeem.

Ook leerlingen in het duaal leren kunnen rekenen op een intensieve begeleiding. In de eerste plaats rekenen we daar natuurlijk op de contacten tussen de school, de onderneming en de leerling zelf. Een intensieve afstemming tussen die drie gaat niet enkel over het opleidingsprogramma, maar bijvoorbeeld ook over het algemene welbevinden en de appreciatie in hoofde van de leerling. Er kan ook extra begeleiding vanuit specifieke organisaties worden ingeschakeld. Dat loopt vandaag eigenlijk al. Ik heb met de steun van het Europees Sociaal Fonds (ESF) 1 miljoen euro voorzien voor intensieve begeleidingstrajecten alteminerend leren, waarbij we leerlingen niet enkel ondersteunen binnen het stelsel van leren en werken, maar ook binnen het duaal leren.

Wat de invulling van de aanloopfase betreft, kan ik duidelijk zijn, bijvoorbeeld omtrent de duur. Een aanloopfase duurt zo kort als mogelijk, maar zo lang als nodig. Die duur is ook nodig om een brede invulling mogelijk te maken: ofwel zet men in op arbeidsgerichte competenties, ofwel zet men in op meer vaktechnische competenties, ofwel versterkt men loopbaancompetenties. Men kan leerlingen zelfs een werkervaring aanbieden zodat ze ook eens kennismaken met de arbeidsmarkt.

De centra hebben ook een keuze: ofwel begeleiden ze die leerlingen zelf, ofwel doen ze een beroep op een externe partner. Die externe partners financieren we vandaag ook met middelen uit het ESF. Het is zo dat deze partners niet steeds direct op elke vraag van een centrum kunnen ingaan. In veel gevallen is dat te wijten aan de mogelijkheden van de partner zelf: is er op dat moment een personeelslid beschikbaar, of is er een werkplek op zoek naar een leerling? Het wegwerken van een wachtlijst is niet altijd op te lossen met extra financiële middelen, bedoel ik maar. De andere partij moet natuurlijk ook de mogelijkheden hebben. Ik moet ook vaststellen dat er de afgelopen jaren middelen onbenut gebleven zijn binnen die projecten. Het ligt zeker niet alleen daaraan.

We mogen toch ook even kort ingaan op de problematiek die u in uw inleiding aankaartte met betrekking tot de ex-OKAN-leerlingen die wegens een taalachterstand

in het deeltijds beroepssecundair onderwijs belanden en voor wie een arbeidsservaring blijkbaar te hoog gegrepen is. U geeft het zelf aan. Waarom zijn die jongeren terechtgekomen in het dbso? Net vanwege een taalproblematiek en niet noodzakelijk verbonden met een professioneel perspectief. Dat moeten we kost wat kost vermijden. Daarom focussen we op ons taalbeleid, de taalscreening en de taalintegratietrajecten, zowel voor het basis- als voor het secundair onderwijs. We willen daarbij ook de secundaire scholen versterken. Momenteel loopt er een wetenschappelijk onderzoek naar taalintegratietrajecten in zowel basis- als secundair onderwijs. Dat moet uitmonden in een inspiratiegids voor basisscholen, maar ook voor secundaire scholen. Dat wordt wat onderbelicht, maar ik wil dat echt meenemen. U hebt zelf de problematiek geschetst. Ook op dat niveau kunnen we ervoor zorgen dat we een goede aanpak hebben, zodat men minstens de taal onder de knie heeft, om zich dan vervolgens, in dit geval, te kunnen richten op andere opleidingen en/of op de arbeidsmarkt.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben in ieder geval heel blij dat u begint met te zeggen dat u zelf absoluut nog wilt nadenken over een systeem dat ook een plaats voorziet voor kwetsbare leerlingen die in het reguliere onderwijs niet altijd hun plaats vinden. Verder wilt u ruimte blijven maken voor maatwerk. Dat is voor mij echt cruciaal. Bovendien is er ruimte om te bespreken hoe dat mogelijk kan worden gemaakt.

Er zijn een aantal aspecten aan de problematiek. Wat betreft leerlingen die geblokkeerd geraken in een strikter graadsysteem, hoor ik van de CVO's een bezorgdheid die leeft op het terrein. Zij vrezen dat de leerlingen geblokkeerd geraken. Wanneer je niet geslaagd bent voor je vakken algemene vorming in de tweede graad, mag je bijvoorbeeld niet beginnen met de praktijkvakken in bijvoorbeeld de bakkers- of slagersopleiding in de derde graad. Dat is een groot probleem. Vandaag stellen we immers vast dat er leerlingen zijn die wel afstuderen met beroepskwalificaties, maar eigenlijk nooit hun diploma halen, omdat ze niet slagen voor de vakken algemene vorming. Ik vind dat er daarmee rekening moet worden gehouden, ook in het nieuwe systeem.

Een tweede grote vraagstuk is dat aanlooptraject waarover u het hebt. Eigenlijk zegt het woord het zelf: idealiter is dat een aanlooffase, om nadien inderdaad in een werkervaring te kunnen stappen. Ik vrees echter dat de realiteit vandaag is dat er leerlingen zijn die nooit klaar zullen zijn voor zo'n arbeidsfase, vanwege heel de context waarin ze zitten: persoonlijkheidsprobleem, sociale problemen. Er moet daarvoor plaats zijn in ons onderwijs. Een deel van die groep is leerplichtig. We moeten hen een plaats blijven geven. U zegt dat zo'n aanlooffase zo kort als mogelijk, maar zolang als nodig moet zijn. Maar, minister, komt daar op een bepaald moment dan toch een einde aan? Of kan dat blijven doorlopen? Uiteraard moet er dan nog steeds worden ingezet op hun arbeidsvaardigheden, hun sociale skills, hun arbeidsrijpheid. Als dat niet het geval is, wat is dan uw alternatief? Als het op een bepaald moment stopt, waar moeten die leerlingen dan naartoe? Moeten zij dan naar het tweedekansonderwijs, naar het volwassenenonderwijs, of terug naar het voltijds onderwijs, waar ze vaak zijn vertrokken omdat ze daar totaal niet aardden?

Minister, ik was ook zeer geïntrigeerd door uw antwoord over de wachtlijsten. Ik hoor voor het eerst van budgetten die daar niet zijn benut. Misschien kunt u daar nog wat extra uitleg bij geven. Het klopt dat er met externe partners wordt samengewerkt, maar het lijkt mij zeer vreemd dat die middelen niet zouden zijn opgebruikt. Ik hoor dat er bij de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) zelf geen middelen zijn om alle jongeren te helpen, en dat ze bij de externe partners de boodschap krijgen dat er niet voldoende middelen zijn om hun vragen te kunnen honoreren.

Wat betreft de OKAN-leerlingen deel ik uw analyse, minister. OKAN-leerlingen worden na hun OKAN-klas vaak naar het dbso doorgestuurd omdat ze gewoon niet genoeg Nederlands spreken om in het regulier onderwijs, zeker op het niveau van het secundair, te kunnen meedraaien. In de CVO's is het dan de ambitie om hun gewoon voldoende beroepskwalificaties bij te brengen zodat zij toch daarna hun plaats in de samenleving kunnen vinden en aan de slag kunnen. U spreekt nu over de taalintegratietrajecten die ook in het secundair onderwijs zullen worden ingevoerd. Dan bent u er echt van overtuigd dat we er op het niveau van 12- tot 18-jarigen nog in zullen slagen om hen met taalintegratietrajecten op het niveau te brengen dat ze in het reguliere onderwijs kunnen meedraaien? Daar ben ik niet helemaal zeker van.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega, dank u voor de vraag. Ik heb ook al een aantal keren aan de alarmbel getrokken in verband met de inkanteling van de centra leren en werken (CLW's) in het duaal leren. Ik was ook aanwezig in de school. Ik had niet het geluk daar mijn haar te mogen laten knippen, minister. Maar goed.

Collega's, ik hoorde hier nogmaals over de zorg voor de meest kwetsbare leerlingen. Ik deel die zorg. Minister, wat mij zorgen baart is de expertise die aanwezig is in de centra leren en werken met betrekking tot die doelgroep van de meest kwetsbare leerlingen. We moeten ervoor zorgen dat we hen niet kwijtgeraken. Het gaat om 8500 leerlingen. Dat is niet te onderschatten. We mogen hen niet in de kou laten staan.

U sprak over onbenutte middelen. Net zoals collega Goeman ben ik benieuwd waar die dan zijn. Ik hoor net het omgekeerde, dat zowel de centra als de diensten die kunnen instaan voor de invulling van de aanloopfase net aangeven dat er een tekort is aan middelen.

Collega Goeman, u hebt het soms over de centra leren en werken alsof het geen regulier onderwijs is. Volgens mijn fractie is dat net wel het geval. We zien het als een volwaardig onderwijstraject, om te komen tot een certificaat, tot een kwalificatie.

Ik herinner mij drie concrete vragen vanuit de centra. Nu het voltijdse engagement wordt verwacht, wil men gefinancierd worden volgens het voltijdse engagement. Minister, kunt u daar nog een antwoord op geven? Blijft de kwalificatie in de aanloopfase nog mogelijk? Het is heel belangrijk dat leerlingen positieve ervaringen opdoen en stapsgewijs kwalificaties kunnen halen. De kwalificatie in de aanloopfase is heel belangrijk. En ik hoor dat met betrekking tot het flexibele, het maatwerk, de zorg blijft bestaan dat als leerlingen bepaalde zaken niet halen in de algemene vorming, ze toch kunnen doorstromen naar een volgende stap in het praktijk-gedeelte omdat men op die manier een positieve ervaring krijgt.

De leerlingen die instromen in de OKAN-klassen in het middelbaar onderwijs hebben geen baat bij een beleid dat wordt gevoerd op het niveau van de kleuters. We moeten hier heel specifiek en op het niveau van hun leeftijd de kaart trekken van de leerlingen die instromen in de centra leren en werken. Daar moeten we heel specifiek op inzetten.

Minister, ik hoop dat u kunt antwoorden op deze bijkomende vragen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): We hebben het hier over een heel belangrijke doelgroep die we inderdaad zo goed mogelijk moeten kunnen begeleiden. Dit is een

heel belangrijk onderdeel van onze strijd tegen de ongekwalificeerde instroom. We moeten zorgen voor heel duidelijke perspectieven voor de kinderen die in zulke trajecten komen. Als een traject geen toekomstperspectief heeft, is het natuurlijk voor een jongere heel moeilijk om zich daar blijvend voor in te zetten. Het is dus heel belangrijk dat er perspectief is in de trajecten die we opzetten.

Sowieso moeten deze leerlingen kunnen genieten van een intensieve begeleiding. Als er geen oplossing komt, als er toch problemen blijven, dan zijn er natuurlijk nog de vangnetten, zoals het naadloos flexibel traject (NAFT) waarover we het in deze commissie al een paar keer hebben gehad. Dat is er speciaal voor die jongeren die dreigen het onderwijs te verlaten. De welzijnssector speelt hierin een belangrijke rol omdat het ook, spijtig genoeg, gaat om leerlingen met vaak problematische thuissituaties.

Minister, u lichtte in de commissievergadering van 18 juni 2020 nog toe dat een deel van het budget van Onderwijs naar Welzijn is gegaan, net om dit soort trajecten te begeleiden. Is er al een evaluatie geweest van deze werking? Hoe evalueert u haar? Wat zijn daar de uitkomsten van?

Dan is er het gegeven van de taalachterstand. Het is inderdaad te vermijden dat jongeren in de dbso-trajecten zouden komen omwille van een taalachterstand. In tegenstelling tot u, mevrouw Goeman, denk ik dat een taalintegratietraject wél een heel belangrijke tool is om dat te vermijden. Ik geloof wél dat de taalintegratietrajecten, op welke leeftijd ook ingezet, een meerwaarde kunnen bieden. Maar dan moeten ze natuurlijk heel intensief, waardevol, kwalitatief en sterk zijn. Minister, u sprak over het onderzoek naar die taalintegratietrajecten en over de inspiratiegids die daaruit zou voortkomen. Hebt u zicht op het tijdsplan van het onderzoek? Wanneer mogen we daar de resultaten van verwachten?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik sluit mij nog heel kort aan bij collega Krekels, omdat dit een dossier is dat wij ook in de vorige legislatuur al hebben behandeld. Het is een complex dossier, collega's. Iedereen beseft dat, omdat dat leerlingen zijn die heel divers zijn. De grens tussen Onderwijs en Welzijn wordt daar soms heel dun. Het duaal leren heeft de N-VA naar voren geschoven voor leerlingen die niet leermoe maar wel schoolmoe waren. Ik ben blij dat dat motto de vorige legislatuur werd gevolgd.

Minister, ik ben blij dat u aanhaalt dat u zult bekijken hoe we dat op een goede manier kunnen doen. Maar ook hoe we die leerlingen op een maximale manier onderwijskwalificaties kunnen geven. Daar gaat het over, ook in het kader van een latere tewerkstelling. Ik denk dat sommige leerlingen aanlopen. Aanlopen naar wat? Misschien naar een onderwijstraject. Maar misschien dat er wel een aantal bij zullen zijn die blijven aanlopen, en die dan doorlopen naar een VDAB-traject (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding) of naar een andersoortig traject. We zullen dat leerling per leerling moeten beoordelen. Dat is de realiteit.

Collega's, dat wou ik nog even inbrengen, om te vermijden dat de indruk zou ontstaan dat er maar één soort oplossing is voor deze leerlingen, die maar op één niveau of in één domein zou moeten worden uitgewerkt. Dat is helaas niet het geval. Dat heeft het verleden ons geleerd.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dit is een interessant debat, waarbij ik eerst de vraag moet beantwoorden naar de restmiddelen en de wachtlijsten die zegge zouden zijn ontstaan.

Er zijn inderdaad de afgelopen jaren wel wat overschotten geweest op die budgetten. Soms zijn ze opgelopen tot bijna 2 miljoen euro. Ik denk dat er voor het laatste jaar 0,5 miljoen euro restmiddelen waren die we hebben overgedragen naar Vorming. Doch dat is niet het eerste probleem.

We moeten ervoor zorgen dat elke jongere op zijn plaats zit en een goede opleiding krijgt met perspectief, en we moeten hen ook stimuleren om naar boven te kijken. Vandaar het idee van de aanloophase. Ik ben het idee niet ongenegen dat de aanloophase ook kan leiden tot een kwalificatie of een deelkwalificatie. Daarbij moeten we onder ogen zien dat er een civiel effect is, dat hij daarmee iets aankan, dat hij daarmee op de arbeidsmarkt terecht kan. Dat vereist natuurlijk dat je op de arbeidsmarkt aanduidt welke je mogelijkheden zijn en waarvoor je vragende partij bent. Een voorbeeld van een deelkwalificatie is een hoeklasser, die de industrie nodig heeft, maar dat is wel heel specifiek.

Dit is een belangrijk debat dat we kunnen voeren. Kun je een attestering verbinden aan zo'n aanloophase? Er zijn nog andere aspecten die we moeten regelen, maar ik sta alleszins open voor praktische oplossingen, zolang we hetzelfde doel voor ogen hebben, namelijk dat we garanties kunnen blijven bieden voor kwetsbare leerlingen.

Ik wil nog even iets aanvullen over het secundair onderwijs en taalintegratietrajecten. Die zijn ook daar op hun plaats. Een taalintegratietraject is niet hetzelfde als wat je in de derde kleuterklas aanbiedt. Dat is nogal vanzelfsprekend, maar in steeds meer gevallen is dat een fundamenteel struikelblok. Taalachterstand is het eerste obstakel dat moet worden weggewerkt, om alle andere scholing en opleiding mogelijk te maken. Dan moet je het probleem bij de wortels aanpakken en eerst dat obstakel wegwerken. Je hebt soms gasten met perfecte competenties, zowel inzake algemene vorming als inzake beroepsopleiding of vaktechnisch, maar die worden dan gehinderd door een gebrek aan kennis van het Nederlands. Dan moeten we dat in de eerste plaats tackelen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik heb vandaag een aantal engagementen gehoord die me positief stemmen, maar er blijven veel vragen onbeantwoord. We gaan dit dossier in het parlement blijven opvolgen. Wat voor ons eerst telt, is dat elk kind zijn plaats vindt in ons onderwijs, ook kwetsbare kinderen, die vaak kampen met een resem aan problemen. Vandaag moeten we hemel en aarde bewegen om hen toch ergens een plaats te laten vinden in het dbso, ook met de bedoeling om hen kwalificaties te laten opdoen, zij het in de aanloophase of daarbuiten.

Ik kan mijn oproep alleen maar herhalen om echt met de CDO's rond de tafel te gaan zitten over de verdere uitwerking van de regelgeving, zodat er kan worden gewerkt aan een nieuw systeem waarbij er ook ruimte blijft voor leerlingen die niet zullen doorstromen, die misschien nooit zullen doorstromen in het duaal leren zoals dat vandaag op poten is gezet. Dat betekent dat er moet worden gewerkt aan een oplossing op maat die voldoende flexibiliteit geeft in de overgangsgraden en met voldoende aandacht voor persoonlijke begeleiding en het hele sociale verhaal daarrond.

Minister, ik reken op u om uw engagement verder waar te maken en we blijven dit opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de maatregelen die de minister zal nemen om de schoolachterstand weg te werken – 2498 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, mijn vraag is ingegeven door de hoorzitting die we hier een tweetal weken op vrijdag hebben gehouden in de commissie Onderwijs, met daarbij een aantal prominente sprekers, onder wie de heer Van Damme, de heer De Witte en de heer Surma. Tijdens die hoorzitting werd ons nogmaals bevestigd dat onderzoek van de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven) aantoonde dat leerlingen gemiddeld een half schooljaar leerachterstand hebben opgelopen door het verplichte afstandsonderwijs tussen maart en juni vorig schooljaar. De heren Van Damme, De Witte en Surma deden concrete voorstellen om de problematiek van die leerachterstand aan te pakken.

Zo pleit de heer Van Damme ervoor om ongeveer 1500 gedetacheerde leraren opnieuw voor de klas te halen om te helpen de leerachterstand door de coronacrisis weg te werken.

Er werd ook een sterk pleidooi gehouden voor professionalisering van de leerkracht en gewezen op de grote verschillen qua middelen die Vlaanderen hiervoor uittrekt in vergelijking met onze buurlanden. Wat bijscholing betreft, hebben scholen in Vlaanderen ongeveer 90 euro per leerkracht in het secundair onderwijs en 60 euro in het basisonderwijs. In Engeland is dat 300 pond per leraar, in Nederland 700 euro.

Er werd ook gewezen op het feit dat de tijd die Vlaamse kinderen in het lager onderwijs spenderen aan lezen, bij de laagste van Europa is.

Daarnaast werden nog tal van voorstellen gedaan. Wij zouden van u graag een reactie krijgen op die voorstellen, minister.

Wat denkt u van het voorstel om gedetacheerde leraren terug te halen naar het onderwijs in de strijd tegen de leerachterstand?

Wat denkt u van het voorstel om de inspectie twee jaar op te schorten, hervormingen die veel aandacht vragen van de school, uit te stellen en een tijdelijke stop in te voeren voor allerlei niet-essentiële administratieve rapporteringen, om het onderwijsveld de nodige ademruimte te geven?

Hoe kijkt u aan tegen het voorstel gericht aan directeurs om structureel in te zetten op ingebedde bijles, door lesuren bij te kopen?

Wat denkt u van het voorstel om massaal te investeren in kwaliteitsvolle opleidingen, voor na- en bijscholing van leerkrachten, ook inzake datageletterdheid, onder andere analyseren, interpreteren en gebruiken van data uit leerlingvolgsystemen, en ICT-gebruik? Hoeveel extra middelen zult u hiervoor uittrekken? Wat bijvoorbeeld die middelen voor nascholing betreft, bestaat er immers een groot verschil met andere landen.

Wat denkt u van de pedagogische voorstellen met de nadruk op haalbare, effectieve basisdidactische principes, zoals het loslaten van pedagogische manieren als zelfontdekking en het sterker inzetten op herhaling en toetsing?

Hoe kijkt u aan tegen de vaststelling dat de leerlingen in ons lager onderwijs binnen Europa het minst tijd aan lezen besteden?

Wat zult u ondernemen om tegemoet te komen aan de oproep om het onderwijs om een massieve financiële injectie te geven om de leerachterstand grondig aan te pakken? Het zou in eerste instantie om bijkomende leraarsuren, middelen 'tutoring', enzovoort moeten gaan. Welk budget wilt u daarvoor uittrekken?

Er werden nog tal van concrete voorstellen gelanceerd. Heb u die te zien gekregen en op welke daarvan zult u ingaan? Welke voorstellen zult u als prioritair behandelen? Welke van de concrete voorstellen die we tijdens die hoorzitting hebben gehoord, zult u opnemen in een plan van aanpak tegen leerachterstand dat u ongetwijfeld aan het uitwerken bent? Dat lijkt ons toch een prioritaire zaak.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het belangrijkste strijdmiddel tegen leerachterstand is het verhinderen van die leerachterstand, en dus het openhouden van de school. Maar goed, het is wat het is. Ik heb intussen, denk ik, toch ook al heel veel in het werk gesteld, samen met het onderwijsveld, om de opgelopen achterstand te bestrijden.

Wat hebben we al gedaan? We hebben aanzienlijk geïnvesteerd in de zomerscholen, een groot succes. Er zijn – vanbuiten – 138 zomerscholen. We gaan die ook structureel verankeren. Daarnaast hebben we ook nog eens geïnvesteerd in bijscholing. We hebben scholen de mogelijkheid gegeven, en natuurlijk ook de middelen, om ervoor te zorgen dat leerachterstand kan worden bijgespijkerd, ook in het weekend, in vakanties.

We hebben gezorgd voor de korte vervanging. Vroeger konden leerkrachten enkel worden vervangen als ze tien dagen afwezig waren. Dat hebben we opzijgeschoven. Ze kunnen onmiddellijk worden vervangen.

We hebben ook ons systeem van de bijsprong op poten gezet, een groot succes. We hadden aanvankelijk 10 miljoen euro voorzien om scholen de mogelijkheid te geven om mensen extra in te zetten, natuurlijk met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs, dus gepensioneerde leerkrachten of leerkrachten die geen volledig uurrooster hebben en dus nog ruimte hebben om extra uren op te nemen. Ik heb dat moeten verdrievoudigen, tot 30 miljoen euro. Dat beantwoordt dus zeker aan een concrete nood. Momenteel hebben 361 scholen die ter zake voorrang genieten, die middelen aangevraagd. 2451 niet-voorrangsscholen hebben ook een aanvraag gedaan. Dat zijn dus zeer grote getallen. In totaal gaat het om 3300 aanvragen. Dat blijkt dus toch een goede oplossing op maat te zijn. We hadden in zo'n voorrangssysteem voorzien voor scholen met veel leerlingen met SES-kenmerken (socio-economische status). Dat was gewoon het onderscheid, maar ook die andere scholen hebben dus massaal gereageerd op die oproep. We zijn er ook heel snel op ingegaan. Dat is een heel soepel systeem, zonder al te veel administratieve last, met een verantwoording op een A4-blad. Dat hadden ze in de scholen nog nooit meegemaakt, zeiden ze me, dat ze gewoon een A4'tje moeten invullen en dat het zo snel gaat om de middelen bezorgd te krijgen. Dat is dus goed.

Daarbovenop heb ik de Taskforce Leerachterstand en Welbevinden opgericht. In die taskforce zitten wetenschappers uit lerarenopleidingen en universiteiten. U hebt al meerdere namen genoemd die wel terugkomen. Ook de Vlaamse Scholierenkoepel zit daarin (VSK), net als de onderwijsverstrekkers, de hoofden ervan toch, de pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsinspectie en mijn onderwijsadministratie. Dat gaat dan zowel over het departement als over het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS). Die taskforce heb ik als meest cruciale opdracht meegegeven mij een plan van aanpak te bezorgen, een advies over hoe we in de

periode na de paasvakantie minstens aan de scholen richtlijnen kunnen meegeven, over hoe we de opgebouwde leerachterstand en het gedaalde welbevinden van leerlingen kunnen aanpakken. Ik heb gevraagd om mij daaromtrent voor de paasvakantie een voorstel te bezorgen. Ze gaan dat ook doen. Ik doe in dezen geen voorafnames. Ik zie dat u in uw vraagstelling zowat alle concrete voorstellen ter tafel legt die in het kader van de hoorzitting zijn gedaan. Diverse leden van de taskforce hebben natuurlijk deelgenomen aan de hoorzitting. U hebt er dus al een beetje een zicht op gekregen. Dat wordt nu echter in een rapport, in een soort advies gegoten. Ik ga daar nu dus niet op vooruitlopen. Ik hoop dat we voor de periode vanaf nu tot de zomervakantie heel concrete zaken kunnen meegeven.

In het kader van de Digisprong zetten we in – we hebben het er al over gehad, maar ik denk niet dat u erbij was – op het versterken van ICT-vaardigheden van leerkrachten. We gaan het volwassenenonderwijs inschakelen om een geschikt ICT-aanbod te bieden voor leerkrachten, zowel voor individuele leerkrachten uit verschillende scholen, als voor een schoolteam dat collectief terecht kan bij de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's). Dit aanbod voor leraren kan aan kracht winnen door afstemming met het lerend netwerk dat in het kader van het Voorgrondfonds voor het hoger onderwijs wordt opgericht.

Wat de opdrachten van de onderwijsinspectie betreft: ze heeft sinds de eerste lockdown zelf alle doorlichtingen uitgesteld tot juni 2021, meer dan één schooljaar dus. Sinds april 2020 heeft zij in plaats daarvan uitgebreid ingezet op een coachende en stimulerende rol via belondes en ondersteunende bezoeken in alle onderwijsniveaus. Die zijn heel sterk geapprecieerd. Afhankelijk van de coronapandemie zal de onderwijsinspectie vanaf volgend schooljaar haar opdracht wel opnieuw opnemen, uiteraard met begrip voor de moeilijke situatie waarin scholen hebben moeten werken.

Wat de invoering van de eindtermen van de tweede graad betreft, hebben we in overleg met de onderwijsverstrekkers eerder al afgesproken dat de onderwijsinspectie een gedoogbeleid zal voeren om scholen de kans te geven de nieuwe eindtermen te implementeren. Eindtermen laten sowieso een gefaseerde invoering toe, want ze slaan in het secundair onderwijs altijd op een graad. Bijgevolg impliceren ze altijd twee jaar tijd.

Hervormingen uitstellen vind ik geen evidente vraag, ook al begrijp ik dat scholen bezorgd zijn. Maar wat is het alternatief? De grootste hervormingen die momenteel worden uitgerold zijn de modernisering van het secundair onderwijs en de actualisering van de onderwijsdoelen. De uitrol van beide hervormingen gebeurt gefaseerd, leerjaar na leerjaar. Indien we plots een breuk in de ketting veroorzaken, creëren we een vacuüm. Dan komt de studiecontinuïteit voor leerlingen in het gedrang. Dat lijkt me niet in het belang van de leerlingen en zal ook niet bijdragen aan de aanpak van de leerachterstand, misschien wel integendeel. Maar de taskforce bespreekt deze kwestie ook.

De leesproblematiek bij jongeren is gekend en urgent, zie daarvoor de PISA- (Programme for International Student Assessment) en PIRLS-onderzoeken (Progress in International Reading Literacy Study) van de afgelopen jaren. Op korte termijn besloot ik daarom om de projectoproep 'Lezen op school' uit te schrijven, die scholen stimuleert om een leesbeleid te ontwikkelen en een sterkere samenwerking uit te bouwen met bibliotheken. Via academische opvolging willen we die methodieken die het meest werkzaam blijken met het oog op leesbevordering en -motivatie, verspreiden over de rest van Vlaanderen. We hebben echter ook nood aan structurele ingrepen, met impact op middellange en lange termijn. Daarom riep ik alle relevante actoren samen om het Leesoffensief te ontwikkelen. Dat plan zal uit verschillende maatregelen bestaan waarmee we zowel de leesvaardigheid als het leesplezier in Vlaanderen stimuleren.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik ben blij te horen dat u een taskforce leerachterstand op poten hebt gezet met een plan van aanpak dat voor de paasvakantie voorgesteld zal worden. Dat is nieuw voor mij. Het komt er op heel korte termijn. We zullen zien welke maatregelen naar voren worden geschoven.

Ik wil nog enkele aandachtspunten aanhalen, minister. We moeten natuurlijk bekijken wat we dit jaar nog kunnen doen, vanaf het einde van de paasvakantie tot juni. Op die korte tijd zal die leerachterstand natuurlijk niet weggewerkt worden. Dit zal een verhaal van een aantal jaren zijn, waarin het volgende schooljaar cruciaal zal worden. Ik denk dat we dit gefaseerd zullen moeten bekijken. Wat kunnen we doen op korte termijn en wat kan over langere termijn lopen om te proberen die effecten van corona, die nog lang zullen doorwerken, geleidelijk aan weg te werken? Ik denk ook dat we het momentum van deze coronacrisis moeten aangrijpen. Ze zorgt voor een disruptie in het onderwijs. Ik denk dat we moeten bekijken hoe we kunnen remediëren aan systeemfouten uit het verleden. Dit kan een momentum zijn om de gekende problemen in ons onderwijs recht te zetten, zoals de grote sociale ongelijkheid, het moeilijker meekrijgen van kinderen uit een moeilijker context, kinderen met een migratieachtergrond, kinderen met een taalachterstand. We willen toch massaal inzetten op het wegwerken van die leerachterstand door corona.

We hebben ook gezien dat er een grote achterstand was op ICT-vlak en we werden door de coronacrisis plots met de feiten op de neus gedrukt. Ook daaraan moeten we goed remediëren, zowel op het vlak van de hardware als inzake het opleiden van leerkrachten in de richting van meer professionalisering, waarin ik heel erg geloof. Het wegwerken van die leerachterstand gebeurt door sterke leerkrachten. Zij zijn het fundament van goed onderwijs. We voelen wel aan dat die leerkrachten op hun tandvlees zitten. Ik denk dus dat we er echt voor moeten zorgen dat de initiatieven die genomen worden voor het wegwerken van die leerachterstand, ook initiatieven zijn die leerkrachten versterken en leerkrachten ondersteunen, dat het initiatieven zijn die zorgen voor professionalisering en opleiding.

Minister, om dat plan te doen werken op korte, middellange en lange termijn, denk ik dat het nodig is om daarvoor de nodige budgetten uit te trekken. Als ik zie wat onze buurlanden daarvoor uittrekken en wat wij hiervoor uittrekken, denk ik dat er nog wel een extra investering nodig zal zijn. Ik kijk uit naar de voorstellen van de taskforce hierover.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik denk dat we inderdaad niet genoeg kunnen herhalen dat we allemaal de ambitie hebben om de scholen maximaal open te houden. Ik denk dat dat inderdaad cruciaal is om leerachterstand te voorkomen. Die leerachterstand is vandaag natuurlijk al wel een realiteit. Daarom moeten we erover nadenken hoe we die nu gaan aanpakken, op korte en langere termijn.

Minister, u hebt inderdaad al een aantal initiatieven genomen, u hebt ze opgesomd. Ik blijf er echter bij dat u daarmee niet alle leerlingen en alle scholen zult bereiken. Ik maak even een snelle rekensom. Er gaat 30 miljoen euro naar 3300 scholen die een aanvraag ingediend hebben, wat neerkomt op gemiddeld 909 euro per school. Daarmee gaan we niet ver genoeg springen. Ik sprak gisteren nog met een directeur, die wel enthousiast was over het feit dat hij hierop kon intekenen, maar voor 800 leerlingen slechts 5 voltijdsequivalenten (vte's) extra kreeg voor begeleiding op maat en 'one-on-one tutoring'. Het is dus duidelijk dat die bijsprong niet ver genoeg gaat.

Bovendien hoor ik ook vaak dat het blijft bij losse initiatieven, zonder duidelijke visie, niet alleen op korte termijn – na de paasvakantie – maar ook voor volgend schooljaar, om structureel te werken aan het bijbenen van die leerachterstand.

Minister, ik wil ook positief zijn en ben heel blij dat er een taskforce komt – die heel nodig is – om te werken aan wetenschappelijk onderbouwde 'guidelines' voor scholen om die leerachterstand het best aan te pakken. Ik hoop dat er daarbij ook gekeken wordt naar wat er gebeurt in Nederland, waar scholen een budget krijgen en ook de regie om zelf een aanpak op maat uit te werken, met wat zij een 'receptenboek' noemen. Dat bevat wetenschappelijk onderbouwde initiatieven die genomen kunnen worden om leerachterstand aan te pakken, gaande van een actieplan voor ouderbetrokkenheid, 'one-on-one tutoring', meer investeren in de bijscholing van leerkrachten enzovoort. Ze kunnen daarbij zelf beslissen wat het beste is voor hun school.

Tot slot kan ik mij alleen maar aansluiten bij wat mevrouw Meuleman zei, en trouwens ook de heer Van Damme in de hoorzitting: zal er toch meer boter bij de vis moeten komen? De heer Van Damme sprak over een massale financiële injectie die nodig is om daar een succes van te kunnen maken. Ik roep u dus op om toch nog eens te kijken hoe we daar werk van kunnen maken. Voor mij zijn dat bij uitstek investeringen die zichzelf op termijn terugbetalen. De kost van die leerachterstand nu niet aan te pakken is op termijn veel hoger dan de eenmalige investering die je nu doet om zeer gericht en zeer goed georganiseerd te reageren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Aanvullend op de vraag die ik vandaag ook al stelde, minister, heb ik een heel concrete vraag: weet de Taskforce Leerachterstand en Welbevinden ook duidelijk wat het budget is dat voorhanden is? Er zijn verschillende potjes, zoals u aangaf: Bijsprong, het project voor kwetsbare en wendbare scholen. Hoe sluit dat allemaal op elkaar aan? Er zijn nu al heel veel middelen vrijgemaakt, recurrente middelen, middelen die vanuit de relance voorzien worden. Het is belangrijk dat de mensen die in die taskforce zitten, ook heel goed weten welke middelen mogelijk zijn en hoe die kunnen worden ingezet. Dat is ook voor ons interessant, om zicht te krijgen op welke informatie die mensen krijgen en om te weten waar het best op wordt ingezet. Ik heb het stokje opnieuw in het hoenderhok gegooid tijdens de gedachtewisseling met de boodschap dat er heel veel middelen vrijgemaakt worden, maar dat het ook heel belangrijk is om te weten waar die dan het best worden ingezet. Men moet niet zomaar zonder kompas zaken aan scholen geven, maar goed afgebakend, zodat ze goed weten waar ze kunnen op inzetten.

De inspectie had ook gesprekken met heel veel scholen en schoolbesturen. Ik heb twee keer zo'n gesprek bijgewoond. Dat was heel verrijkend, minister. Het was een spiegel die voorgehouden werd. Wat leert de inspectie uit die gesprekken, uit die kortlopende trajecten die ze met scholen doen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Als ik hier collega's hoor pleiten voor 'one-on-one' en dat er van alles moet gebeuren, had ik gehoopt dat zij misschien aan een federale minister hadden laten weten dat we misschien beter de school gewoon open hadden gehouden. Daar dat zeggen en dan hier komen pleiten, dat vind ik wel straf.

Bovendien, mevrouw Goeman, als u het financieringsbeleid van Nederland wilt hebben, moet u dat vooral zeggen. Maar wat u nu doet, is cherrypicking. Wij hebben een open-endfinanciering en alles wat daarrond hangt. In Nederland is dat niet zo: daar moeten ze alles inkopen. Maak de mensen dus alstublieft niets wijs: 'Daar 8 miljard, en dat moet dan hier ook maar'. Dan moet u er ook alles bij zeggen. Het

is echt platvloers wat u doet. Collega's, iedereen die bezig is met het vergelijken van onderwijssystemen, weet dat. U moet niet zitten gesticuleren. Ik weet dat het lastig is wat ik nu zeg. Dus stop daar gewoon mee. Er zijn heel wat initiatieven die we nemen. Is dat voor leerkrachten en scholen evident op dit moment en in de toekomst? Neen! Er zullen dus inderdaad keuzes gemaakt moeten worden: waar leggen we de klemtonen? Ik ben er mij voor 100 procent van bewust dat dat niet evident is.

Minister, die taskforce gaat moeten kijken waar de grote achterstanden zitten en welke zaken cruciaal zijn in het vervolg van de opleiding van onze leerlingen. Waar en bij wie vallen de gaten? Wat kunnen we daaraan doen? U hebt een aantal initiatieven genomen. Die zijn goed. Als ik hier daarnet hoor zeggen dat dat maar vijf vte's zijn: máár vijf vte's? Máár? Collega's, ik vind dat een inzet! Ik hoor langs de andere kant dat scholen zeggen dat ze die mensen zelfs niet vinden om dat in te vullen, omdat ze te veel middelen hebben. Laat ons de dingen die er zijn, ook effectief en gericht inzetten. Minister, mijn vraag is om alle initiatieven die u neemt, goed bekend te maken. Laten we er samen voor gaan om de leerlingen maximaal de lessen te geven die ze nodig hebben en hun die inhoud te geven die hen voorbereidt op het volgende leerjaar, het volgende niveau.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, minister, ik heb mij gisteren, net als vele anderen, heel zwaar geërgerd aan de opgelegde paaspauze, waar ook de sluiting van de scholen in zit. Ik stel vast dat andere Europese landen hun scholen nochtans niet algemeen sluiten, of die beslissing ten minste overlaten aan hun deelstaten, die dan fijnmazige beslissingen kunnen nemen, zoals dat hier ook wel gebruikelijk was. Maar goed, ik stel vast dat Vivaldi toch aan de basis ligt van die schoolsluiting. En jullie sluiten dus ook al die scholen in Vlaanderen waar geen enkele of weinig besmettingen zitten. Dat is een meerderheid van de scholen.

Het is langs geen kanten gebaseerd op een virologische realiteit. Zelfs Steven Van Gucht zei gisterenavond nog in De Morgen dat hij niet begreep waarom de scholen moesten sluiten, want dat hadden ze niet eens gevraagd. Er is helemaal geen aanwijzing dat die beslissing gebaseerd zou zijn op CLB-cijfers. Ik denk dat ze dat daar gewoon niet eens bekijken. Wij denken als Vlaams Belang dus dat dat een puur politieke beslissing is om de Vlaamse Regering en minister Weyts te laten plooiën, wat spijtig genoeg ook nog gelukt is. En wat is het gevolg van die beslissing? Weer eens vijf dagen minder les, vijf dagen leerverlies en extra kosten om de achterstand weg te werken.

Ik vrees ervoor, als we zo doorgaan, dat het nog erger wordt en dat men na de paasvakantie nog niet eens zal mogen opstarten met voltijds contactonderwijs. Ik stel vast dat federale maatregelen zorgen voor extra putten in de Vlaamse begroting. Als je kijkt naar die 3300 aanvragen voor de bijsprong alleen, dan weet je dat dit kostenplaatje serieus zal oplopen. En dat is per school wel een hoger bedrag dan mevrouw Goeman heeft berekend, denk ik.

Ik stel voor, minister, dat u eens een factuur opmaakt van de extra kosten en dat u die doorstuurt naar minister De Croo of minister Vandenbroucke.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Bedankt voor de suggesties, constructieve en andere. Ik moet wel even meegeven dat ik de taskforce eigenlijk al in maart vorig jaar opgericht heb. Ik heb die ook altijd stelselmatig vragen en opdrachten gegeven. De laatste opdracht was: quid de periode vanaf de paasvakantie tot het einde? Wat kunnen we daar prioritair doen met betrekking tot essentiële onderwijsdoelen, suggesties allerhande? Maar dat staat natuurlijk naast alle investeringen en

inspanningen die we al hebben gedaan, waarbij we – ik zeg het uit het hoofd – vrij snel tot een extra budget van een miljard euro komen. En dan lees ik kritieken waarin wordt vergeleken hoeveel de scholen in welk land krijgen. Er worden allemaal landen vergeleken waar de scholen dicht zijn, dicht!. Als je denkt dat Nederland gidsland is inzake onderwijs: in de Nederlandse scholen denken ze daar een beetje anders over. Daar kijken ze een beetje afgunstig naar Vlaanderen, waar de scholen wel open zijn gebleven.

Als ik kijk naar de voorstellen die uiteindelijk worden gedaan vanuit Nederland – ik hoorde mevrouw Goeman daar ook eens over op de radio – zijn dat net die maatregelen die wij in Vlaanderen toepassen. Daar gaan ze in Nederland aan beginnen, aan datgene wat wij al hebben toegepast met betrekking tot de zomerscholen, met betrekking tot meer mensen en middelen op de klasvloer om individueel te kunnen bijspijkeren; al die zaken die wij nu al uitrollen als Vlaamse Regering en, gelet op het succes van de bijsporing, en die toch ook effectief zijn.

En ja, niet alles ligt in die oplossing. Ik denk dat vooral de scholen er baat bij hebben. Het beste antidotum tegen leerachterstand is natuurlijk het maximaal openen van de scholen. Laat ons dus hopen dat we na de paasvakantie die deuren open kunnen gooien. Dan hebben we ook onmiddellijk wel wat richtlijnen en handvatten kunnen bieden voor de leerkrachten, want er is soms wel wat twijfel. Natuurlijk maken leerkrachten altijd selecties en keuzes in hun aanbod en hun lesinhouden, maar we willen hun toch wat meer handvatten bieden, omdat deze toestand toch uitzonderlijk is. We kijken in eerste instantie naar de periode tot het einde van het schooljaar. Dat is het meest penibele en het meest dringende.

Maar we zullen natuurlijk ook verder kijken. Er zijn al wat voorstellen gelanceerd, ook in die hoorzitting. Veel van de mensen die aan bod kwamen in de hoorzitting maken deel uit van de taskforce. Sommige elementen zullen dus zeker terugkomen. Zij zijn al een tijdje aan het werk. Ze hebben in het verleden al concrete suggesties aangeleverd. Dat is goed. Ik hoop dat we ook nu met hun gedegen werk opnieuw aan de slag kunnen, minstens voor een periode tot aan het einde van het schooljaar, maar hopelijk kunnen we ook nog verder kijken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik dank u. Excuseer dat ik het niet correct had begrepen. Ik dacht dat er een andere taskforce specifiek rond leerachterstand was opgericht naar aanleiding van die hoorzitting. In ieder geval, welke taskforce het ook is, het is belangrijk dat er een plan komt dat allesomvattend is. U hebt zeker een aantal heel goede maatregelen genomen die kort op de bal hebben gespeeld. Dat was noodzakelijk. Maar we mogen niet veronachtzamen dat het op dit moment voor leerkrachten heel moeilijk is. Er werd en wordt heel veel gevraagd.

Niemand heeft schuld aan de coronacrisis, zelfs de Vivaldipartijen niet. We hebben het al meermaals gezegd: iedereen wil die scholen maximaal openhouden. Maar ze op dit moment, in de week voor de paasvakantie, niet sluiten, maar openhouden, zou volgens mij, mijnheer Laeremans, de school- en leerachterstand ook niet hebben weggewerkt. Dus om die week extra paasvakantie nu met alle zonden van Israël te beladen ... Het is niet optimaal in deze omstandigheden. En elke dag is er een te veel. Maar helaas dwingen de virologische omstandigheden ons om dit te doen. Dat hebben de experts wél aangegeven. Want hier wordt gezegd dat geen enkele expert dat heeft aangegeven. Maar naar ik heb begrepen, was dat wel een duidelijke vraag, te meer omdat de leerkrachten ook echt op hun tandvlees zaten.

Maar laat ons ervoor zorgen dat na de paasvakantie alles maximaal open kan en dat er voldoende instrumenten klaarstaan om die leerkrachten te ondersteunen. Dat zal cruciaal zijn om nog een succesvol derde trimester te kunnen doorlopen.

Minister, ik kijk uit naar de concrete voorstellen en plannen die nog zullen worden gelanceerd en naar de verdere opvolging. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.